

vuosikertomus

98

HARTWALL

Oyj Hartwall Abp:n varsinainen
yhtiökokous pidetään tiistaina
27.4.1999 klo 17.00 Hartwall
Areenalla osoitteessa Veturitie 13,
Länsi-Pasila, Helsinki.
Yhtiökokouskutsu on sivulla 43.

Hartwallin taloustiedotus 1999

Tilinpäätöstiedote	12.2.1999
Yhtiökokous	27.4.1999
Osavuositiedot tammi-huhtikuu	4.6.1999
Osavuositiedot tammi-elokuu	1.10.1999

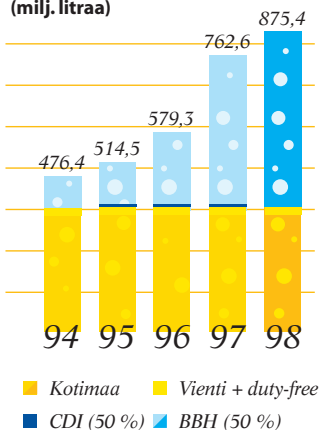
Kaikki katsaukset julkaistaan suomeksi,
ruotsiksi ja englanniksi. Ne voi lukea
Hartwallin kotisivuilta www.hartwall.fi
tai tilata Hartwallin viestintäyksiköstä,
fax (09) 540 2528.

Hartwallin yhtiökokous	3
Hartwall pähkinäkuoressa	4
Toimitusjohtajan katsaus	6
Toimialakatsaus	9
Kotimaan liiketoiminta	11
Kansainvälinen liiketoiminta	14
Baltic Beverages Holding	16
Tilinpäätös 1998	24
Hallituksen toimintakertomus	24
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	29
Tuloslaskelma	31
Tase	32
Rahoituslaskelma	33
Rahoitusriskit ja niiden hallinta	34
Tilinpäätöksen liitetiedot	36
Konsernin tunnusluvut	41
Osakekohtaiset osakeantioikaistut tunnusluvut	42
Kutsu yhtiökokoukseen	43
Voitonjakoehdotus	44
Tilintarkastuskertomus	44
Tietoa Oyj Hartwall Abp:n osakkeista	45
Hartwall ja ympäristö	46
Hartwall Jaffa 50 vuotta	47
Hallinto ja organisaatio	48
Yhteystiedot	50

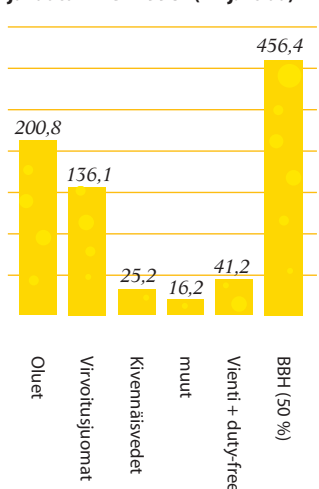

Hartwall pähkinänkuoressa

Hartwall-konsernin kokonais-
myyntimäärän kehitys
(milj. litraa)

Hartwall-konsernin myyntimäärien
jakautuminen 1998* (milj. litraa)

*Neljä ensimmäistä pylvästä ovat Hartwallin kotimaan myyntiä, yhteensä 378,2 milj. litraa.

Hartwall lyhyesti

- Perustettiin vuonna 1836
- Suomen johtava oluiden, virvoitusjuomien ja kivennäisvesien valmistaja
- Kolme tehdasta Suomessa: Helsinki, Lahti, Tornio
- Päätuotemerkit kotimaassa ovat Lapin Kulta-, Karjala- ja Hartwall-oluet, Hartwall Jaffa sekä Hartwall Vichy -kivennäisvedet
- Vuoden 1999 alussa virvoitusjuomavalikoima laajeni Pepsillä, Pepsi Maxilla ja 7Upilla
- Vientiä Skandinaviaan, Eurooppaan sekä Baltian maihin ja Venäjälle
- Osakkuusyhtiö Baltic Beverages Holding (BBH) perustettiin vuonna 1991
- Neljä panimoa Baltiassa, viisi Venäjällä ja kaksi Ukrainassa
- BBH markkinajohtaja Baltiassa ja Venäjällä, sijalla kaksi Ukrainassa
- Hartwall listautui Helsingin Arvopaperipörssiin vuonna 1994

Talous

- Liikevaihto 2 893,5 Mmk (+9,3 %)
- Liikevoitto 560,8 Mmk (567,6 Mmk)
- Tulos ennen satunnaisia eriä 479,7 Mmk (562,1 Mmk)
- Tulos osaketta kohti 4,30 mk (5,33 mk)
- Sijoitetun pääoman tuotto 28,4 % (40,6 %)
- Omavaraisuusaste 49,2 % (54,1 %)
- Gearing 39,4 % (11,1 %)
- Hallituksen osinkoehdotus 0,90 mk A-osakkeelta (0,80 mk) ja 0,88 mk K-osakkeelta (0,78 mk)

Toiminta

- Hartwall-konsernin kokonaismyynti nousi 14,8 % 762,6 miljoonasta litrasta 875,4 miljoonaan litraan
- Hartwall oli Suomen suurin juomien toimittaja 49,3 %:n markkinaosuudella ja markkinajohtaja kaikissa tuoteryhmissä siidereitä lukuun ottamatta
- Kotimaan kokonaismyynti oli 378,2 miljoonaa litraa
- Yhteistyösopimus Coca-Cola Companyn kanssa päättyi ja yhteistyö PepsiCo:n kanssa alkoi vuodenvaihteessa 1998-99
- BBH:n kasvu jatkui voimakkaana ja yhtiö saavutti kaikki asetetut toiminnalliset tavoitteet
- Venäjän ruplan ja Ukrainan hriynan devalvaatiot vaikuttivat Hartwall-konsernin konsolidoituun tulokseen
- Hartwa-Traden liiketoiminta laajeni alkoholi-agentuurista alkoholijuomien maahantuonti-, markkinointi-, myynti- ja jakeluyhtiöksi
- Hartwallin osakkeiden nimellisarvo alennettiin 5,00 mk:sta 1 mk:aan
- Hartwallin osakkeiden ylin kurssi oli 209,30 mk ja alin kurssi 45,60 mk

Avainluvut 1997-1998

Mmk	1998	1997	muutos
Liikevaihto	2 893,5	2 647,6	+9,3 %
Liikevoitto	560,8	567,6	-1,2 %
osuus liikevaihdosta	19,4	21,4	-2 %-yks.
Tulos ennen satunnaisia eriä	479,7	562,1	-14,6 %
osuus liikevaihdosta	16,6	21,2	-4,6 %-yks.
Tulos/osake, mk	4,30	5,33	-19,3 %
Taseen loppusumma	2 893,4	2 352,8	+23 %
Sijoitetun pääoman tuotto, %	28,4	40,6	-30 %
Oman pääoman tuotto	24,4	36,8	-33,7 %
Investoinnit	611,3	408,7	+49,6 %
Henkilöstö keskimäärin (ml. BBH 100 %)	6 969	5 450	+27,9 %
Kokonaismyyntimäärä, milj. l	875,4	762,6	+14,8 %

Hartwallin visio ja missio

Tavoite

Tavoitteenamme on olla Suomen paras olut- ja virvoitusjuomayhtiö sekä osakkuusyhtiö Baltic Beverages Holdingin kautta johtava panimoyhtiö Baltian maissa, Venäjällä, Ukrainassa ja muilla valituilla Itä-Euroopan markkina-alueilla. Toimintamme tavoitteina on tuottaa sidosryhmillemme taloudellista lisäarvoa ja kasvattaa yrityksemme arvoa.

Strategia

Kotimaa:

kilpailukyky, innovaatiot

Kansainvälisyys:

kasvu

Toiminta-ajatus

Valmistaa ja markkinoida erilaisiin nautintatilanteisiin sopivia korkealuokkaisia oluita, virvoitusjuomia, kivennäisvesiä ja muita juomia.

Arvot

Kuluttajalähtöisyys: Vastaamme kuluttajatarpeiden muutoksiin ennakoivasti innovatiivisella tuote- ja pakkauskehityksellä. Tuotantomme huolehtii juomiemme korkeasta laadusta. Myyntimme ja jakelumme vastaa siitä, että tuotteemme ovat helposti ja kattavasti kuluttajien saatavilla.

Asiakaskeskeisyys: Kehitämme sellaisia toimintatapoja ja yhteistyömuotoja, jotka lisäävät asiakkaidemme omaa myyntiä.

Hyvä kannattavuus: Sen varmistaminen on jokaisen hartwallilaisen vastuulla ja se on kaiken liiketoiminnan keskeinen edellytys. Myyntimme ja markkinointimme tehtävänä on toteuttaa määrittelemämme tuottotavoitteet. Tuotantomme ja jakelumme vastaavat mahdollisimman hyvästä kustannustehokkuudesta.

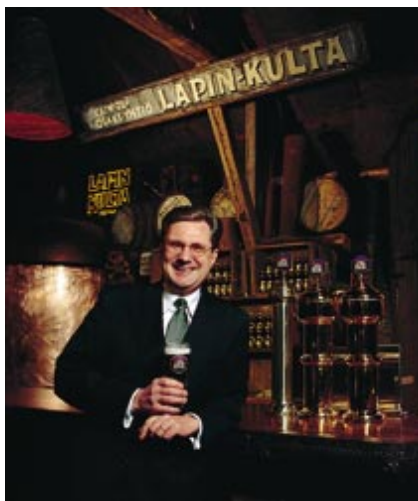
Usko yksilöön: Uskomme kaikkien hartwallilaisten kykyyn ja haluun saavuttaa sekä omat että yhtiön tavoitteet. Jokaisella hartwallilaisella on yksilö- tai ryhmäkohtainen tehtäväkuva. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti palaute- ja kehityskeskusteluissa.

Vastuullisuus: Noudatamme kaikissa yhteyksissä hyvää liikemiestapaa ja etiikkaa ja kannamme yhtiönä oman yhteiskunnallisen ja ympäristönsuojelullisen vastuun.

Tapahtumarikas vuosi. *Vuosi 1998 oli yhtiöllemme tapahtumarikas.*

Konsernimme kasvua siivitti hyvä alkuvuosi, jota seurasi tärkeintä myyntisesonkiamme verottanut poikkeuksellisen kylmä ja sateinen kesä. Loppuvuotta leimasi varsinkin Hartwallin ja Pripps Ringnesin puoleksi omistaman osakkuusyhtiön Baltic Beverages Holdingin (BBH) toimintaan vaikuttanut Venäjän taloudellinen ja poliittinen epävakaa tilanne, joka heijastui myös Ukrainaan ja Baltiaan.

Hartwallin olut maistuu Lapin Kulta -ravintolassa Hartwall Areenalla Helsingissä.

BBH:n volyymikasvu jatkui voimakkaana läpi vuoden ja yhtiön kannattavuus paikallisissa valuutoissa säilyi lähes edellisen vuoden tasolla. Huolimatta ennätysuudesta investointiohjelmasta Hartwall-konserni säilyi vakavaraisena ja sen taloudellinen tulos oli hyvä. Venäjän ruplan ja Ukrainan hrivnan devalvoituminen viimeisellä vuosikolmanneksella heikensi Hartwall-konsernin kokonais kannattavuutta.

Yhtiömme tavoite ja strategia

Neljä vuotta sitten asetimme tavoitteeksemme olla Suomen paras olut- ja virvoitusjuomayhtiö sekä osakkuusyhtiömme BBH:n kautta johtava panimoyhtiö Baltian maissa, Venäjällä ja Ukrainassa. Liiketoimintastrategiamme mukaisesti keskitymme kotimaassa kilpailukyvyyn ja kustannustehokkuuden vahvistamiseen. Voimakasta kasvua haemme BBH:n kautta kansainvälisiltä markkinoilta sekä kasvavana Lapin Kulta -oluen vientinä. Tavoitteenamme on, että tulevaisuudessa yli puolet volyymistä sekä huomattava osa liikevaihdesta ja tuloksesta tulee ulkomaan toiminnoista.

Taloudellisia tavoitteitamme seuraamme avainlukuina. Liikevoittotavoitteemme konsernitasolla on vähintään 15 % liikevaihdesta jakautuen siten, että se kotimaan osalta on 10 % ja BBH:n osalta 20 %. Sijoitetun pääoman tuoton tulisi olla vähintään 20 % ja omavaraisuusasteen 50 % konsernitasolla.

Kotimaan haasteet ja mahdollisuudet

Tänään yhtiömme on markkinajohtaja kaikissa tuoteryhmissä siidereitä lukuun ottamatta. Kotimaassa keskitymme markkinoinnillisesti edelleen päätuotemerkkeihimme eli Lapin Kulta-, Karjala- ja Hartwall-oluihin sekä Hartwall Jaffa- ja Hartwall Vichy -tuoteperheisiin.

Vuoden 1999 alussa aloitimme yhteistyön PepsiCo:n kanssa kun 42 vuotta kestänyt pullo-tussopimuksemme Coca-Colan kanssa päättyi. Uuden yhteistyön myötä Hartwall panostaa voimallisesti postmix- ja vendingtoimintaan, uusiin virvoitusjuomapakkauksiin ja -teknologiaan sekä koko tuoteryhmän markkinointiin ja näkyvyyteen. Kaiken kaikkiaan yhtiömme investoi noin 200 miljoonaa markkaa vuosina 1998-99 tämän tuoteryhmän kehittämiseen.

Vuonna 1996 käynnistetty mittava liiketoimintojen kehitysohjelma on edennyt aikataulusaan. Tehostuneen toiminnan ja kustannussäästöjen lisäksi tavoitteena on organisaatiotasojen madaltaminen, parantunut sisäinen tiedonkulku ja lisääntynyt työtyytyväisyys. Vuoden 1998 aikana toteutettiin ensimmäiset parannusehdotukset, joista merkittävin on myyntiorganisaatiomme muuttaminen alueellisesta asiakas-/kanavakohtaiseksi. Katsauskautena investoimme myös tietojärjestelmiemme uusimiseen ja toiminnanohjausjärjestelmiemme kehittämiseen. Kotimaan kilpailukyvyyn ja markkina-aseman varmistamiseksi Hartwall jatkoi tuotanto- ja jakelurakenteensa tehostamista.

Kultaa pohjoisesta

Hartwallin johtava oluttuotemerkki Lapin Kulta on 35,3 prosentin markkinaosuudellaan Suomen suosituin olut. Lapin Kulta -olutta valmistava Tornion panimo vietti viime syksynä 125-vuotisjuhliaan. Uskomme vahvasti Lapin Kulta -oluen edelleen kasvavan kotimaassa ja voittavan pohjoisten tunturipurojen raikaudellaan uusia ystäviä vientimaistaan kuten Ruotsista ja Norjasta. Lapin Kulta on tärkeä vientiartikkelimme myös BBH:n markkina-alueella sekä valikoiduilla markkinoilla Euroopassa.

Baltic Beverages Holding

BBH:lla on tänään kaikkiaan yksitoista panimoa, joista neljä sijaitsee Baltiassa, viisi Venäjällä ja kaksi Ukrainassa. Kahdensadan miljoonan kuluttajan markkina-alueella kasvupotentiaalia riittää pitkälle tulevaisuuteen. Seitsemän vuotta sitten BBH:n vuosituotanto oli yhtä kuin sen ensimmäisen ja ainoan virolaisen Saku-panimon vuosituotanto eli 14 miljoonaa litraa. Vuonna 1998 BBH:n

kokonaisvolyymi nousi huomattavaan 913 miljoonaan litraan, mikä on runsaat kaksi kertaa kaiken Suomessa valmistettavan oluen määrä. BBH:n merkittävimmällä tavaramerkillä Baltikalla on 14 %:n kokonaismarkkinaosuus Venäjällä.

Ulkomailla haemme kasvua ensisijaisesti hankkimalla enemmistöosuuksia panimoista, jotka ostohetkellä ovat alueellisia markkinajohtajia. BBH:n menestyksen avaimia ovat tunnetut, alueelliset tuotemerkit, paikallisen johdon ja henkilöstön sitoutuneisuus tavoitteisiin sekä toimiminen kiinteänä osana sikäläistä yhteiskuntaa.

Itäisen Euroopan kehittyvät maat tarjoavat BBH:lle hyvät laajenemismahdollisuudet. Oluen kulutus on edelleen varsin alhaisella tasolla koko BBH:n toiminta-alueella verrattuna länsieurooppalaiseen tasoon, mutta jo nyt voidaan havaita kuluttajien vähitellen siirtyvän vahvoista alkoholijuomista olueen.

Oluen valmisteveroa laskettava

Suomessa on Euroopan korkein alkoholivero. Suomen johtavana panimona vaadimme oluen valmisteveron laskemista muiden EU-maiden tasolle hyvissä ajoin ennen vuotta 2004, jolloin viimeiset tuontirajoitukset EU:n sisällä poistuvat. Mikäli valmisteveroa ei suunnitelmallisesti ja asteittain alenneta, halvemman oluen yksityinen tuonti muista EU-maista kasvaa merkittävästi kotimaisen panimoalan kustannuksella. Siksi EU:n huipputasoa edustavan valmisteverotuksemme tuntuva ja etupainotteinen alentaminen on välttämätöntä kotimaisten alkoholisidonnaisten elinkeinojen toiminnan ja työllisyyden turvaamiseksi.

Näkymiä vuoteen 1999

Hartwall-konsernin tavoitteena on olla Suomen paras panimo- ja virvoitusjuomayhtiö. Avain-

alueita yhä kovenevassa kilpailussa ovat toimiva ja tehokas tuotanto ja logistiikka sekä innovatiivinen ja aktiivinen tuotekehitys, joka on omiaan luomaan etulyöntiaseman kilpaillulla kentällä. Laadukkailla ja tunnetuilla merkkituotteillamme menestymme niin koti- kuin ulkomaillakin.

Kotimaassa arvioimme kokonaismarkkinoiden kasvavan varsinkin virvoitusjuoma- ja kivennäisvesituoteryhmissä, joissa maamme keskikulutus on vielä alhainen verrattuna muihin Pohjoismaihin. Uudelta yhteistyöltämme PepsiCo:n kanssa odotamme myös paljon. Vuoden 1999 aikana Hartwallin alkoholin maahantuontia harjoittavan tytäryhtiön Hartwa-Traden toiminta pääsee täyteen vauhtiin. Tämä mielenkiintoinen liiketoiminta tuo tuntuvaa lisäarvoa Hartwallin toimintaan kotimaassa.

BBH:n toiminnallinen kasvu jatkuu toteutettujen, kapasiteettia lisäävien investointien seurauksena. Konsernimme tulostasoon vaikuttaa keskeisesti se, miten Venäjän ruplan ja Ukrainan hryvnan valuuttakurssit kehittyvät. Oletamme, että BBH:n kannattavuutta parantavista toimenpiteistämme huolimatta vuoden 1999 tulos jää selvästi edellisvuotta pienemmäksi.

Haluan lopuksi kiittää osakkeenomistajiamme ja yhteistyökumppaneitamme vuoden 1998 aikana yritystämme ja tuotteitamme kohtaan osoittamastanne luottamuksesta ja yhteistyöstä. Vilpittömät kiitokseni myös hartwallilaisille ja osakkuusyhtiömme BBH:n henkilöstölle erinomaisesta työpäinoksesta ja sitoutumisesta vahvan Hartwallin rakentamisessa.

Jussi Länsiö
toimitusjohtaja

Alan sateinen välivuosi. Pohjois-Eurooppaa koetteli poikkeuksellisen kylmä ja sateinen kesäsää vähentäen panimo- ja virvoitusjuoma-alan kokonaismyyntiä edellisvuoden tasolle.

Vuosisadan sateisin kesä aiheutti panimoalan kasvun pysähtymisen ja laski oluen kokonaismyyntiä 2,1 prosentilla 417,1 litrasta edellisestä vuonna 408,4 miljoonaan litraan. Myös virvoitusjuomien kokonaiskulutus laski 2,2 % ollen kaikkiaan 256,8 miljoonaa litraa (262,5 milj. litraa).

Kivennäisvesituoteryhmä jatkoi vahvaa kasvuaan. Kivennäisvesien kokonaismyynti nousi 12,2 prosentilla 45,5 miljoonasta litrasta 51 miljoonaan litraan.

Vapaa keskiolut 30 vuotta

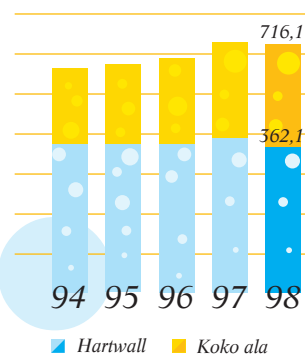
Kolme vuosikymmentä sitten, uudenvuoden päivänä 1969, Suomessa astui voimaan Keskiolutlaki, joka salli alle 4,7 tilavuusprosenttisen oluen luvanvaraisen myynnin päivittäistavara-kaupoissa ja sen anniskelun kahviloissa. Oluen ostoikäraja alennettiin 18 ikävuoteen.

Lain voimaantuloa seuranneet muutokset olivat panimoalalle merkittäviä muuttaen perusteellisesti suomalaisten juomatapoja. Oluesta tuli nopeasti suomalaisten suosikkijuoma numero yksi.

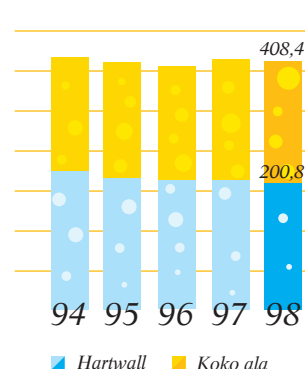
Oluen kulutus henkeä kohden on viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana ollut jatkuvasti nousussa. Ennen lain voimaantuloa vuonna 1968 suomalainen keskiolutus oli 30,4 litraa kun se vuonna 1998 oli 79,1 litraa. Tänäpäin suosituin olutkategoria on ylivoimaisesti enintään 4,7 tilavuusprosenttinen keskiolut.

Vuonna 1998 Suomessa myytiin yhteensä 364 miljoonaa litraa keskiolutta, josta 256,6 miljoonaa litraa vähittäiskaupan kautta. Muita myyntikanavia oli Alko Oy:n vähittäismyyntiliikkeet, huoltoasemat ja kioskit sekä anniskelusektori.

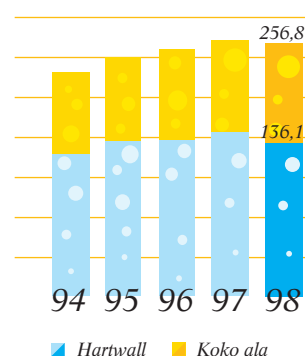
Kokonaismyyntin kehitys Suomessa 1994–98 (milj. litraa)
(oluet, virvoitusjuomat ja kiv.vedet)

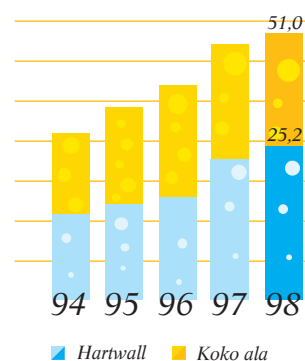
Olutmyyntin kehitys Suomessa 1994–98 (milj. litraa)

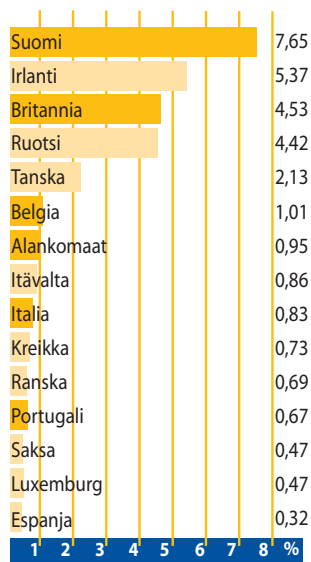
Virvoitusjuomamyynnin kehitys Suomessa 1994–98 (milj. litraa)

Kivennäisvesimyyntin kehitys Suomessa 1994–98 (milj. litraa)

Olutvero ja arvonlisävero EU-maissa 1998

Oluissa kuluttajalähtöisiä pakkausratkaisuja

Oluen myynnissä suosiotaan kasvattivat merkittävästi kuuden 0,33 pullon monipakkausratkaisut, jotka tulivat myyntiin vuonna 1998. Puolen litran pullokokoo säilytti haluttavuutensa, mutta kuluttajaa miellyttävät, kätevät oluen monipakkaukset vähensivät 1,0 litran pullon suosiota. Myös oluttölkit lisäsivät suosiotaan pakkauksen kierrätettävyyden ansiosta.

Oluen myynti laski kaikissa jakelukanavissa

Oluen tilastoimaton kulutus, eli yksityisesti maahan tuotava ja valmistettava olut, jatkui merkittävänä. Syy tilastoimattomaan kulutukseen löytyy suomalaisen oluen kohtuuttomasta valmisteverosta, joka on selkeästi EU-maiden korkein. Tilastoimattoman kulutuksen arvioidaan vastaavan n. 10-12 % tilastoidusta kulutuksesta.

Virvoitusjuomien ja kivennäisvesien suuremmat pakkaukset

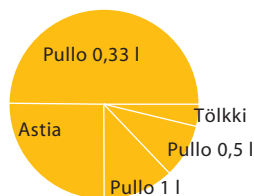
Virvoitusjuomissa kulutus henkeä kohden laski 51,1 litrasta 49,8 litraan. Kivennäisvesissä kulutus henkeä kohden nousi 9 litrasta 10 litraan.

Virvoitusjuomissa kolajuomat kasvattivat edelleen suosiotaan. Kolajuomia valmistettiin ja myytiin yhteensä 116,8 miljoonaa litraa verrattuna 108,6 miljoonaan litraan edellisenä vuonna. Appelsiinivirvoitusjuomat oli toiseksi suosituin virvoitusjuomaryhmä 71,4 miljoonalla myydylä litralla.

Myös virvoitusjuomissa ja kivennäisvesissä suuremmat pakkaukset, 1,5 litran pakkaukset, kasvattivat suosiotaan. Vuoden 1999 alussa markkinoille lanseerattiin uusi 0,5 litran uudelleen täytettävä ja suljettava muovipullo, jonka odotetaan kasvattavan kokonaismarkkinoita.

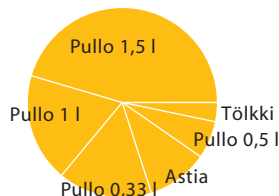
Panimoalan myynti kotimaassa pakkaustyypeittäin 1998

Oluet

Yhteensä 408 398 000 litraa

Virvoitusjuomat ja kivennäisvedet

Yhteensä 307 745 000 litraa

Lähde: Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry

Hartwall säilytti asemansa Suomen johtavana juomien toimittajana

Hartwallin kotimaan kokonaismyynti vuonna 1998 oli 378,2 miljoonaa litraa (412,3) sisältäen long drink -juomat ja siiderin. Myyntivolyymi laski edelliseen vuoteen verrattuna 8,2 %, mikä pääosin johtuu Coca-Cola Cold Drinkin liiketoiminnan myynnistä Coca-Cola Juomille. Myynnin kokonaislaskusta huolimatta Hartwall säilytti markkinajohtajan asemansa 49,2 prosentin kokonaismarkkinaosuudella (53,8). Yhtiön vertailukelpoinen osuus virvoitusjuomatuoteryhmässä kasvoi, ja yhtiö oli markkinajohtaja kaikissa tuoteryhmissä siideriä lukuun ottamatta. Panimoalan kokonaismyynti säilyi ennallaan vuonna 1998.

Yhtiö luopui alueellisesta myyntiorganisaatiostaan ja siirtyi asiakas-/kanavakohtaiseen organisaatioon.

Oluet

Hartwallin oluiden kokonaismyynti oli 200,8 miljoonaa litraa, joka oli 6,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna, eikä yhtiö tässä tuotesegmentissä saavuttanut asetettuja tavoitteitaan. Yhtiön teknisistä ongelmista johtuen myöhästyneet monipakkauslanseraukset verottivat yhtiön markkinaosuutta. Hartwall säilytti asemansa Suomen johtavana oluenvalmistajana 49,2 prosentin markkinaosuudellaan (51,4 %). Oluen kokonaismarkkinat pienenevät katsauskautena 2,1 % poikkeuksellisen huonon kesään takia.

Kuuden 0,33 l pullon monipakkaus on vuoden aikana kasvattanut suosiotaan vähentäen litran ja puolen litran pullokokojen menekkiä.

Yhtiön päätuotteen Lapin Kulta -oluen kotimaan kokonaismyynti oli 144,1 miljoonaa litraa (150,2). Markkinaosuus päivittäistavarakaupassa oli 34,1 % (lähde: A.C.Nielsen). Lapin Kulta -panimo vietti syksyllä 125-vuotisjuhla-

vuottaan järjestäen asiakastilaisuuksia 10 paikkakunnalla Suomessa. Tuoteperhettä täydennettiin uudella kausituotteella, Lapin Kulta Talvi -oluella.

Karjala-oluen myynti oli 42,4 miljoonaa litraa (44,8). Vajaan 11 %:n markkinaosuudella päivittäistavarakaupassa Karjala säilytti asemansa maamme neljänneksi suosituimpana olutmerkkinä. Karjalan ja Suomen Jääkiekkoliiton markkinointiyhteistyö jatkui myös vuonna 1998. Vuonna 1997 aloitettu pakkaus uudistus saatiin päätökseen ja tuoteperheen ilme uudistui maaliskuussa.

Hartwall 1836 Classic -oluen markkinaosuus koki hienoisen laskun pudoten 2,1 prosentin tasolle. Tuote on kahdeksanneksi suosituin olut vähittäistavarakaupan myynnissä. Hartwall 1836 Classicia myytiin yhteensä 5,9 miljoonaa litraa (7,6).

Vuoden aikana Hartwall toi markkinoille useita kausioluita. Lapin Kulta Talven lisäksi yhtiö toi elokuussa markkinoille Hartwall Oktoberfest -täysmallasoluen sekä jouluksi tummemman ja täyteläisemmän Hartwall Joululuen. Joululut saavutti toisellakin kaudellaan yli 30 %:n markkinaosuuden joululuiden tuoteryhmässä.

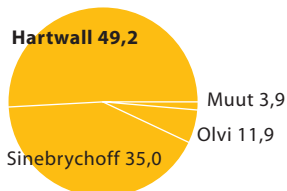
Ulkomaisten oluiden osuus Suomen olutmarkkinoista on alle 2 %. Hartwallin edustamat oluet Pilsner Urquell, Guinness ja Kilkenny menestyivät tuontioluiden tuoteryhmässä hyvin. Tuontioluiden top-ten -listalla (pullomyynti) Pilsner Urquell sijoittui kolmanneksi 10,6 %:n markkinaosuudella, Kilkenny kahdeksanneksi 3,4 %:n markkinaosuudella ja Guinness yhdenneksitoista 2,6 %:n markkinaosuudella.

Virvoitusjuomat

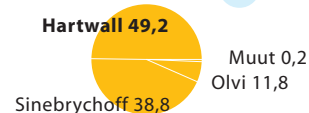
Suomen virvoitusjuomamarkkinoilla koettiin rakennemuutos, jonka pari vuotta kestäneet järjestelyt johtivat kansainvälisten virvoitusjuomien Pepsin ja Coca-Colan valmistajien vaihtumiseen

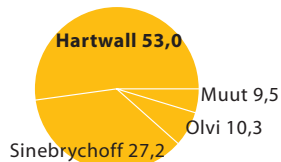
Kokonaismarkkina-asetat Suomessa 1998

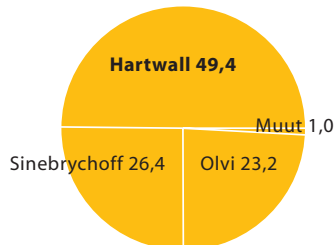
Olutmarkkina-asetat Suomessa 1998

Virvoitusjuomamarkkina-asetat Suomessa 1998

Kivennäisvesimarkkina-asetat Suomessa 1998

1.1.1999. Tähän liittyen Hartwallin 75 % omistus-osuus Coca-Cola Cold Drink Oy:ssä (CCCD) myytiin vuoden 1997 lopussa The Coca-Cola Companylle. Hartwall valmisti, varastoi ja jakeli CCCD:n myymät tuotteet vielä vuoden 1998 aikana.

Vuoden 1998 aikana Hartwallin lisenssillä valmistamien ja myymien Coca-Cola -tuotteiden menekki kasvoi 8 %. Viime vuodenvaihteessa 42 vuotta kestänyt yhteistyö Coca-Cola Companyn kanssa päättyi ja Hartwall aloitti yhteistyön PepsiCo:n kanssa. Vuoden 1999 alusta Pepsi, Pepsi Max ja 7UP kuuluvat Hartwallin valikoimiin.

Hartwall oli virvoitusjuomien tuoteryhmässä selvä markkinajohtaja 53 %:n markkinaosuudella. Tähän osuuteen ei enää vuonna 1998 laskettu mukaan CCCD-tuotteita, mikä vaikutti markkinaosuuden laskuun edelliseen vuoteen verrattuna.

Kolajuomien suosio kasvoi vuonna 1998 virvoitusjuomien kokonaismarkkinoiden pienentyessä hiukan, -2,2 %. Yhtiön suosituimman oman virvoitusjuoman Hartwall Jaffan markkinaosuus kasvoi 12,8 prosentista 14,6 prosenttiin. Virvoitusjuomia kulutettiin Suomessa yhteensä lähes 257 miljoonaa litraa (262), mikä on 2,2 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Hartwall valmisti ja myi 136,1 miljoonaa litraa virvoitusjuomia.

Hartwall Jaffa -tuoteperheen myynti kasvoi 35 miljoonaa litraan. Päivittäistavarakaupan Kymmenen kärjessä -listalla Hartwall Jaffa oli toisella sijalla 14,2 % markkinaosuudellaan. Keltaisen Hartwall Jaffan lisäksi tuoteperheeseen kuuluvat punainen Hartwall Italia, keltainen Hartwall Jaffa light, Hartwall Grape, Hartwall Ananas light sekä syksyllä markkinoille tuotu uutuus, sitruunanmakuinen Hartwall Jaffa Palma.

Vuoden 1999 alusta Hartwall Jaffa on sisällytynyt Hartwallin ravintoloille tarjoamaan postmix-tuotevalikoimaan. Tuotteen kanalta uuden myyntikanavan odotetaan tuovan lisämyyntiä varsinkin alkuperäiselle keltaiselle Hartwall Jaffalle.

Vuoden 1999 alussa panimoala Suomessa toi markkinoille uuden puolen litran muovisen standardipullon virvoitusjuomille ja kivennäisvesille sekä uuden 24 pullon korin. Pullot ja korit ovat pantillisia ja

palautettavia panimoteollisuuden uudelleentätettäviksi. Pullon ja korin materiaali on muovi.

Pommac-tuotemerkin kehittämiseen panostettiin tuomalla tuote kuluttajalle vuoden 1999 alusta 1,5 litran uudelleentätettävässä standardimuovipullossa (ref.PET.). Samaan aikaan myös kestopuosikkia Hartwall Omenalimonadia ruvettiin pullottamaan 1,5 litran ref.PET.-pulloon.

Kivennäisvedet

Kivennäisvesisegmentissä Hartwall säilytti markkinajohtajan asemansa 49,4 prosentilla (49,2 %) kokonaissegmentin kasvaessa 12 %. Hartwallin kivennäisvesimyynti kasvoi 22,3 miljoonasta litrasta 25,2 miljoonaan litraan.

Yhtiön päätuotteen kivennäisvesituoteryhmän Hartwall Vichy Novellen suosio jatkoi kasvuaan. Myös aromatisoitujen kivennäisvesien suosio jatkua kasvuaan. Hartwall Vichy Citronellen rinnalle yhtiö

toi markkinoille alkuvuonna raikkaasti greipin makuisen Hartwall Vichy Grapen sekä syksyllä mustaherukanmakuisen Hartwall Vichy Cassiksen.

Siideri, long drink- ja energiajuomat

Suomen siiderimarkkinat ovat edelleen vahvassa kasvussa. Kokonaismarkkinat olivat 35 miljoonaa litraa Hartwallin markkinaosuuden ollessa 16 % (21 %). Syksyllä lanseerattu maku-uutuus Woodpecker Perry sekä yhtiön lisäinvestoinnit kohensivat Hartwallin markkinaosuutta viimeisenä vuosikolmanneksena. Vuoden 1999 alussa Woodpecker-tuoteperhe kasvoi persikanmakuisella Woodpecker Persikka -makuvalintoehdolla.

Long drink -markkinat Suomessa laskivat segmentin pienentyessä 9,5 %. Tuoteryhmän kokonaisymyynti oli 21,4 miljoonaa litraa. Hartwall säilytti markkinajohtajan asemansa 60 prosentin markkinaosuudella. Nämä tuotteet ovat Hartwallin myymiä ja CDI:n markkinoimia.

Kasvaville energiajuomamarkkinoille Hartwall toi Euroopan tunnetuimman energiajuoman Red Bullin. Tuote oli syyskuusta alkaen myynnissä kaupoissa, kioskeissa, huoltamoilla ja anniskelupisteissä. Red Bull on Euroopan johtava energiajuoma 45 %:n markkinaosuudella Euroopan toiseksi suurimman tuotteen yltäessä 5 %:n osuuteen. Red Bull ylsi Suomessa vuoden lopussa 20 %:n markkinaosuuteen. Hartwall tuo maahan, markkinoi ja myy Red Bullia.

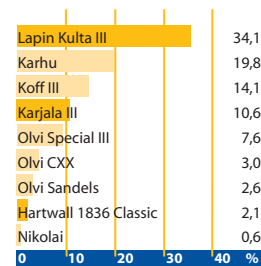
Hartwa-Trade

Lokakuun alussa Hartwallin 100-prosenttisesti omistaman tytäryhtiön Hartwa-Traden toiminta muuttui alkoholijuomien maahantuojaksi ja jakeelijaksi sen oltua agentuuriliike 25 vuoden ajan. Hartwa-Traden tilaus- ja jakelurutiinit tukeutuvat Hartwallin jo olemassa oleviin toimintoihin.

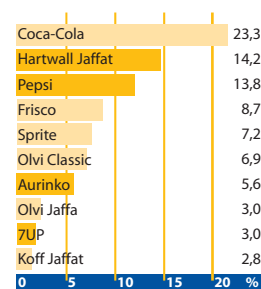
Hartwa-Traden tavarantoimittajiin kuuluu noin 15 ulkomaista päämiestä, joista useat edustavat maailman suurimpia viinataloja. Hartwa-Traden edustamat tuotemerkit ovat laadukkaita ja maailmalla tunnettuja. Kaiken kaikkiaan Hartwa-Traden tuotevalikoima käsittää noin 150 tuotetta. Hartwa-Traden liiketoiminta pääsee täyteen vauhtiin vuonna 1999.

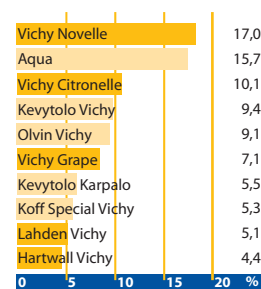
Suomen oluiden Top Ten 1998

Suomen virvoitusjuomien Top Ten 1998

Suomen kivennäisvesien Top Ten 1998

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden myynti Suomessa 1998

	Toimiala milj. litraa	Muutos %	Hartwall milj. litraa	Muutos %	Hartwallin markkinaosuus	Muutos %-yks.
Oluet	408,4	-2,1	200,8	-6,4	49,2 %	-2,2
Virvoitusjuomat	256,8	-2,2	136,1	-13,8*	53,0 %	-7,1*
Kivennäisvedet	51,0	+12,2	25,2	+12,9	49,4 %	+0,3
Yhteensä	716,1	-1,2	362,1	-8,2	50,6 %	-3,9
Muut juomat			16,2			
Yhteensä			378,2			

*Coca-Cola Cold Drink -juomat ovat aikaisemmin sisältyneet Hartwallin myyntivolyymeihin.

Markkinaosuudet % (vol.)
päivittäistavarakaupasta.
Lähde: A. C. Nielsen

Vienti ja duty-free -myynti. Oyj Hartwall Abp:n kansainvälinen liiketoiminta on pääasiassa keskittynyt Skandinaviaan ja valituille Euroopan markkinoille suuntautuvaan Lapin Kulta -oluen vientiin sekä verovapaaseen myyntiin Itämeren alueen laivoilla.

Vienti

Vuonna 1998 viennin arvo oli 77,8 miljoonaa markkaa laskien hiukan edellisvuoden 82 miljoonasta markasta. Lasku johtui pääasiassa kesän huonojen sääolosuhteiden vaikutuksesta oluen kulutukseen lähimarkkinoilla sekä Venäjän kaupan kriisistä, joka pysäytti viennin Venäjälle syyskuun jälkeen. Viennin kokonaismäärä vuonna 1998 oli yhteensä 19,4 miljoonaa litraa (20,8 milj.l.)

Lapin Kulta -oluen päämarkkina-alueet ovat edelleen Ruotsi, Venäjä ja Viro. Lisäksi viedään pienempiä määriä Norjaan, Saksaan sekä muihin Euroopan maihin. Ruotsi on Lapin Kulta -oluen ykkösvientimaa ja markkina-asema siellä parani selvästi, joskin kokonaislitramäärät laskivat 13,9 miljoonasta litrasta 12,8 miljoonaan litraan. Sen sijaan vienti Viroon kasvoi edellisvuoden 1,0 miljoonasta litrasta 1,3 miljoonaan litraan. Myös uusia markkina-alueita kartoitetaan parhaillaan viennin suuntaamiseksi Keski-Eurooppaan.

Lapin Kulta -oluen vientipullon ulkoasua on uusittu ns. long-neck -pulloksi. Kansainväliset mitat täyttävä pullo on otettu erinomaisesti vastaan kaikilla Hartwallin vientimarkkinoilla ja se on vienyt Lapin Kulta -oluen mielikuvaa toivottuun suuntaan. Lapin Kulta -oluen asema

Hartwallin kansainvälisessä liiketoiminnassa on tärkeä. Oluen kansainvälistämiseksi tehdyt ponnistelut ovat mahdollistaneet onnistuneen sijoittumisen lähialueille.

Viennin näkymät vuodelle 1999 ovat hyvät; uusia vientimarkkinoita kartoitetaan ja markkinointitoimenpiteet vakiintuneen kasvun ylläpitämiseksi ovat käynnissä. Lapin Kulta -oluen vahvan markkina-aseman turvaamiseksi on kehitteillä muun muassa uusia monipakkausratkaisuja. Viennin kasvuodotukset kohdistuvat edellisvuosien mukaisesti päämarkkina-alueille Ruotsiin, Viroon ja Venäjälle.

Duty-free -myynti

Vuonna 1998 Hartwallin duty-free -myynti laski edellisen vuoden 83,7 miljoonasta markasta 80,4 miljoonaan markkaan. Duty-free -myynnin kokonaisvolyymi oli 21,8 miljoonaa litraa, joka oli 0,6 miljoonaa litraa edellisvuotta pienempi.

Duty-free -myynti sisältää sekä verottoman myymälä- myynnin että lentokoneissa ja laivojen ravintoloissa tapahtuvan tarjoilumyynnin. Lapin Kulta -olut on Hartwallin duty-free -myynnin suurin tuotemerkki 79 %:n osuudella. Muita merkkituotteita ovat Karjala-olut, Woodpecker-siiderit sekä long drink -juomat.

Duty-free -myynnin litra-

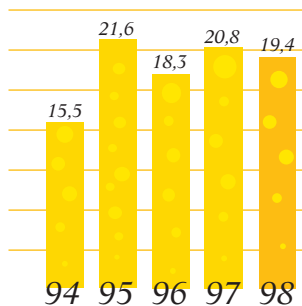

määräinen lasku on seurausta pääasiassa laivaliikennettä koskevista vaihtelevista tulli- ja tuontimääräyksistä. Laivakaupan osuus Hartwallin duty-free -myynnistä oli noin 80 % vuonna 1998.

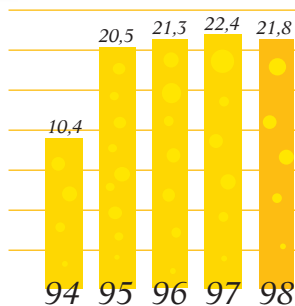
Verovapaa kaupan päättyminen EU:n sisällä vaikuttaa Hartwallin duty-free -myyntiin toistaiseksi vähän, sillä matkustajalaivat ovat ilmoittaneet siirtyvänsä käyttämään reittejä, joilla verovapaa myynti sallitaan; esimerkiksi liikennöinti Maarianhaminan ja Tallinnan kautta.

**Hartwallin viennin kehitys
(milj. litraa)**

**Hartwallin duty-free -myynnin
kehitys (milj. litraa)**

BBH:n kasvun vuosi 1998

Hartwall omistaa 50 % Baltic Beverages Holding -yhtiöstä (BBH), joka on merkittävä osakas yhdessätoista panimossa Venäjällä, Baltian maissa ja Ukrainassa. Toisen puolen BBH:sta omistaa ruotsalais-norjalainen Pripps Ringnes AB.

Hartwall konsolidoi kaikista BBH:n taseen ja tuloslaskelman luvuista 50 % omaan taseeseensa ja tuloslaskelmaansa.

BBH on rekisteröity Ruotsiin, mutta sen johto toimii Helsingissä, Tukholmassa, Oslolla ja Tallinnassa. BBH:n toimitusjohtaja on Christian Ramm-Schmidt.

BBH:n strategia

BBH:n strategiana on saavuttaa johtava markkina-asema Venäjän, Baltian ja Ukrainan markkina-alueella hankkimalla panimoita, investoimalla niihin teknologiaa ja osaamista sekä vahvistamalla niiden myynti-, markkinointi- ja jakelujärjestelmiä. Erityistä huomiota kiinnitetään oluen laatuun, joka tänä päivänä vastaa länsimaista tasoa. BBH:n oluet ovat tunnettuja markkinajohtajia sekä kansallisesti että alueellisesti.

BBH:n tavoitteena on hankkia panimoista selvä osake-enemmistö, mutta säilyttää operatiivinen johto paikallisilla vastuhenkilöillä. Panimot toimivat melko itsenäisesti omilla markkina-alueillaan ja hoitavat alkuinvestointien jälkeen rahoitustarpeensa pääosin tulorahoituksestaan.

Valtaosa panimoiden tuloksesta käytetään niiden kehittämiseen. BBH pyrkii maksamaan osakkailleen kohtuulliset osingot.

BBH vuonna 1998

BBH:n voimakas kasvu jatkui vuonna 1998 huolimatta yhtiön päämarkkinoilla vallinneesta taloudellisesta ja poliittisesta epävakasta tilanteesta sekä kylmästä kesästä. Myyntivolyymi kasvoi 48 %. BBH:n markkinaosuus kasvoi Venäjällä, Ukrainassa, Liettuassa ja Virossa.

Vuoden merkittävin tapahtuma oli Venäjän talouden kriisi, joka alkoi elokuussa ja jonka myötä ruplan arvo aleni vuoden loppuun mennessä 71 % Yhdysvaltain dollariin nähden. Kriisi levisi myös Ukrainaan, jonka hrivnan devalvaatio alensi valuutan arvoa 45 %. Venäjän kriisin jälkivaikutukset ulottuivat myös Baltian maihin joskin heikompina.

Oluen kulutus lisääntyi BBH:n kaikilla markkinoilla. Kasvu oli suurinta Venäjällä. Odotusten vastaisesti kulutuksen kasvu jopa kiihtyi kriisin alettua. Ukrainassa kriisi sen sijaan vähensi kulutusta vuoden lopussa.

BBH hankki 24 %:n osuuden ukrainalaisesta Kolos-panimosta. Kauppa antaa BBH:lle hyvät mahdollisuudet vahvistaa entisestään markkina-asemaansa Ukrainassa.

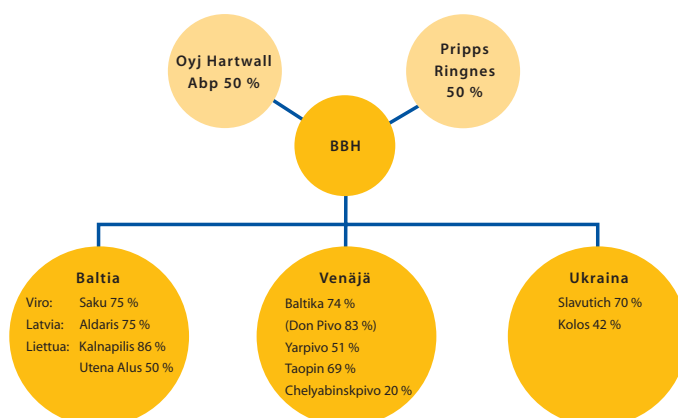
Ukrainassa BBH kasvatti omistustaan Slavutich-panimossa 50,7 %:sta 70 %:iin ja Venäjällä osuuttaan Taopin-panimosta 50 %:sta 69 %:iin. Slavutich-panimon ja Venäjällä sijaitsevien Yarpivo- ja Don Pivo -panimoiden tekniset uudistustyöt saatettiin päätökseen, ja uusi länsimaista laatua vastaava olut tuotiin markkinoille.

Kotimaisen maltaan saatavuuden varmistamiseksi BBH hankki Ukrainan suurimman mallastamon Slavutan. Lisäksi aloitettiin Baltika-panimon yhteyteen rakennettavan uuden mallastamon rakennustyöt. Tämän Venäjän suurimman mallastamon on määrä valmistua kesän 1999 jälkeen. Tavoitteena on vähentää riippuvuutta tuontitarvikkeista ja -raaka-aineista.

BBH otti vuonna 1998 käyttöön uudistetun lasipullon ja olutkorin kolmessa Baltian maassa. Uusi pullo on kierrätettävä.

BBH noudattaa edelleen epävakasta markkinatilanteesta huolimatta pitkän aikavälin laajentumisstrategiaansa. Koska oluen kulutus

Omistusrakenne 1.2.1999

Toiminta-alueen kartta

BBH pähkinänsuorissa

Panimo	Maa	BBH:n omistusosuus, %	Hankittu	Myyntivolyymi 1998 milj. litraa	Konsolidoitu myyntivolyymi milj. litraa	Kasvu %	Markkinaosuus vuoden 1998 lopussa (arvio), %	Henkilöstö 31.12. 1998
Saku	Viro	75	1991	41	41	31	48	231
Aldaris	Latvia	75	1992	49	49	6	50	316
Baltika	Venäjä	74	1993	497	497	64	14	2 634
Kalnapilis	Liettua	86	1994	46	46	24	29	373
Yarpivo	Venäjä	51	1996	131	131	65	4	662
Slavutich	Ukraina	70	1996	78	78	20	13	628
Taopin	Venäjä	69	1997	83	83	50	3	930
Don Pivo ¹⁾	Venäjä		1997	-		-	-	-
Utenos Alus ²⁾	Liettua	50	1997	23		-	15	593
Kolos ³⁾	Ukraina	42	1998	17		-	3	500
Chelyabinsk pivo ⁴⁾	Venäjä	20	1999	47		-	2	700
Sisäinen myynti					-12			
Yhteensä					913			

1) Baltikan tytäryhtiö, omistusosuus 83 %. Myyntiluvut ja henkilöstö sisältyvät Baltikan lukuihin.

2) Omistusosuus 29.1.1999 lähtien 50 %. Ei konsolidoitu konserniin.

3) Omistusosuus 1.2.1999 lähtien 42 %. Ei konsolidoitu konserniin.

4) Hankittu 29.1.1999. BBH:n omistusosuus suunnatun annin jälkeen 75 %.

BBH:n mallastamot

		Omistaja:	Kapasiteetti, tonnia/vuosi
Liettua	Litmalt	Lahden Polttimo/BBH 50/50	10 000
	Utena	panimon omistuksessa	15 000
Venäjä	Yarpivo	panimon omistuksessa	15 000
	Taopin	panimon omistuksessa	15 000
Ukraina	Slavuta	BBH 66 %	90 000
	Kolos	panimon omistuksessa	6 000
Venäjä	Baltika (valmistuu 1999)	Soufflet/BBH 70/30	105 000
	Chelyabinskpivo	panimon omistuksessa	12 000

kasvaa nopeasti Venäjällä, BBH teki tammikuun 1999 lopussa sopimuksen, jonka mukaan se ostaa 20 % Uralin talousalueella Tšeljabinskissa sijaitsevasta Chelyabinskpivo-panimosta. Samalla sovittiin suunnatusta annista, jonka myötä BBH:n omistusosuus panimosta kasvaa 75 %:iin. Tšeljabinsk sijaitsee Venäjän toiseksi suurimmassa väestökeskuksessa, jossa on 20 miljoonaa asukasta. Chelyabinskpivo on alueen johtava panimo. Sen vuosittainen tuotantokapasiteetti on 60 miljoonaa litraa ja henkilöstömäärä on 700. Panimon uudistustyöt aloitetaan välittömästi. Tavoitteena on nostaa oluen laatu länsimaiselle tasolle ja kasvattaa panimon tuotantokapasiteettia.

BBH:n panimoiden yhteenlaskettu myynti oli 913 miljoonaa litraa (616 miljoonaa litraa). Lisäksi vuoden aikana hankitun Kolos-panimon vuosituotanto oli 17 miljoonaa litraa. Utenos Alus -panimon myyntivolyymi oli 23 miljoonaa litraa.

BBH:n konsolidoitu liikevaihto oli 3 605 miljoonaa Ruotsin kruunua (2 732 milj. kruunua vuonna 1997) ja liikevoitto 1 093 miljoonaa kruunua (935 miljoonaa kruunua). Hartwallin osuus vastaavista vuoden 1998 luvuista oli puolet eli 1 232,5 Mmk (949,6 Mmk) ja 358,1 Mmk (317,3 Mmk).

Vuoden aikana tuotanto- ja jakelulaitoksiin tehdyt investoinnit nousevat 1 561 miljoonaan kruunuun.

Venäjä

Venäjän talous kehittyi myönteisesti vuoden alussa: inflaatio oli alhainen eikä BKT enää laskenut. Elokuussa raju devalvaatio ja pankkikriisi ajoivat maan talouden kriisiin.

Venäjän talouteen vaikuttivat myös ulkoiset tekijät. Niitä olivat Aasian talouden nopea laskusuhdanne sekä energian alhainen maailmanmarkkinahinta ja siitä johtunut öljystä ja kaasusta saatavien vientitulojen supistuminen. Maa joutui taloudellisen levottomuuden valtaan. Tämän

taustalla olivat maan poliittinen epävakaus, valtion suuret menot ja epäonnistunut verojen perintä sekä horjuva kansainvälinen ja paikallinen luottamus hallituksen kykyyn vastata velvoitteistaan.

Vuoden loppuun mennessä ruplan arvo oli laskenut 71 %. Vuosittainen inflaatio oli 84 %. Teollisuustuotanto supistui vuoden aikana 6 %.

Oluen kulutus kasvoi tuntuvasti toisena peräkkäisenä vuotena. Kasvu jatkui myös kriisin jälkeen. Oluen kulutus lisääntyi kaikkiaan 23 %, ja kulutus per capita kasvoi 19 litrasta 23 litraan. BBH:n neljän panimon myyntivolyymi kasvoi 61 %. Myyntivolyymien kasvu kiihtyi vuoden loppua kohti, ja se oli syyskuusta vuoden loppuun 72 % suurempi kuin edellisen vuoden vastaavalla kaudella. BBH:n markkinaosuus Venäjän markkinoilla kasvoi 21 %:iin. Tuontioluen osuus supistui kriisin jälkeen arviolta 1 %:iin oltuaan ennen sitä noin 10 %.

Devalvaation vaikutusten lieventämiseksi ryhdyttiin välittömästi toimenpiteisiin, joilla pyrittiin minimoimaan panimoiden valuutariskeille alttiita kustannuksia eli tuontiraaka-ainesten ja -tarvikkeiden osuutta kustannuksista. Vähitellen on löydetty tärkeimmille hyödykkeille kotimaisia alihankkijoita laatuvaatimuksista tinkimättä. Vain Baltika käyttää yhä tuontimallista kunnes oma mallastamo valmistuu kesän 1999 jälkeen.

Onnistuneella hinnoittelupolitiikalla on ollut merkittävä osa kannattavuuden kehityksessä. Suuria kertakorotuksia ei ole toteutettu, vaan hintoja on korotettu vähitellen ja useasti. BBH:n panimot Venäjällä ovat nostaneet hintojaan ajalla syys-joulukuu kaikkiaan 30-55 %. Lisäksi on toteutettu muita kustannuksia säästäviä toimenpiteitä.

Alkoholilainsäädäntöön tehtiin useita muutoksia, joilla pyrittiin tehostamaan verojen perinnän valvontaa. Panimoteollisuus onnistui saamaan

aikaan muutoksen lakiehdotukseen, minkä seurauksena olutta ei luokitella alkoholituotteeksi. Uusi alkoholilaki valmisteltiin syksyllä, ja kaikki maan päättänelimet hyväksyivät sen. Laki vastaa panimoteollisuuden tavoitteita.

Oluen valmisteveroa nostettiin vuoden lopussa 20 % yhteensä 0,72 ruplaan litralta. Korotusta voidaan pitää kohtuullisena ottaen huomioon, että oluiden hinnat nousivat tuntuvasti syksyn aikana.

BBH jatkoi laajentumistaan Venäjällä pitkän aikavälin strategiansa mukaisesti. Koska BBH:n neljä panimoa kattavat melko hyvin Venäjän läntisen osan, päätettiin toimintaa laajentaa maan toiseksi suurimpaan väestökeskukseen Uralin talousalueella. BBH osti vuoden 1999 tammikuussa 20 %:n osuuden Tšeljabinskin kaupungissa sijaitsevasta Chelyabinsk-pivomosta. Samalla sovittiin BBH:lle suunnattua osakeannista.

Baltika

Panimon mittavia laajennustöitä jatkettiin. Baltika-olut on tänä päivänä Venäjän ainoa kansallinen, koko maan kattava tuotemerkki. Baltikan markkinaosuus Venäjän kokonaismarkkinoista kasvoi 14 %:iin. Erityisen vankka asema panimolla on Pietarin (markkinaosuus n. 57 %) ja Moskovan alueella (markkinaosuus 30 %). Volyyimikasvua oli 64 % Don Pivo -panimo mukaan lukien.

Laajamittainen 942 miljoonan Ruotsin kruunun investointiohjelma toteutettiin. Sen myötä Baltika-panimon tuotantokapasiteetti on 600 miljoonaa litraa vuonna 1999. Talouskriisistä huolimatta Baltikan kannattavuus säilyi hyvänä.

Etelä-Venäjällä sijaitsevan Baltikan tytäryhtiön Don Pivon uusintatöiden ensimmäinen vaihe saatettiin päätökseen kesällä 1998. Vuosikapasiteetti on 100 miljoonaa litraa. Panimo valmistaa sekä Baltika-olutta että paikallista Don Pivo -olutta. Molemmat tuotemerkit ovat vakiinnut asemansa alueella.

Baltika rakentaa panimon yhtey-

teen uuden mallastamon yhdessä ranskalaisen Soufflet-yhtiön kanssa. Tavoitteena on tuontimaltaan korvaaminen korkealaatuisella kotimaisella maltaalla. Baltikan omistusosuus mallastamosta on 30 %. Mallastamon tuotantokapasiteetti on yli 100 000 tonnia, ja sen on määrä valmistua kesän 1999 jälkeen. Tällöin suurin osa tuontimaltaasta korvataan kotimaisella.

Yarpivo

Yarpivon panimo sijaitsee Jaroslavlissa runsaat 200 km Moskovasta koilliseen. Panimon investointiohjelman ensimmäinen vaihe saatettiin päätökseen tammikuussa 1998. Yarpivo oli vuonna 1998 Venäjän nopeimmin kasvava panimo (+65 %), ja se on tällä hetkellä maan neljänneksi suurin panimo. Panimon kannattavuus on kehittynyt suotuisasti, hintoja on korotettu ja Yarpivo-tuotemerkki tunnetaan nykyisin hyvin Jaroslavlissa, Moskovassa ja Moskovan pohjoispuolella.

Taopin

Taopinin panimo sijaitsee Tulassa, 160 km Moskovasta etelään. Panimon perusteellista uudistamista jatkettiin vuonna 1998. Uusi tuotantokapasiteetti otetaan käyttöön keväällä 1999, jolloin myös tuodaan markkinoille uusi laatuolut. Rakennustöistä huolimatta myynti on kehittynyt suotuisasti, ja panimolla on hyvä perusta, jolta se lähtee rakentamaan toimintaansa seuraavana vuonna.

Ukraina

Venäjän kriisi horjutti myös Ukrainan talouden myönteistä kehitystä. Ukrainan hrivnaa devalvoitiin 45 %.

Oluen kulutus kasvoi Ukrainassa noin 10 %. Kuluttajien ostovoima heikkeni kuitenkin selvästi vuoden loppua kohti, ja tämä näkyi myös oluen kulutuksessa. Kuluttajat siirtyivät halvempiin olutmerkkeihin. Talouskriisin yhteydessä oluen valmisteveroa korotettiin huomattavasti, mikä vaikeutti tilannetta entisestään. Vuodenvaihteessa se kuitenkin palasi kohtuulliselle tasolle, 0,02 euroon litralta. Oluen kulutus on edelleen alhainen, vain 12 litraa per capita.

Slavutich

Panimon tekniset uudistukset saatettiin päätökseen toukokuussa 1998. Slavutich-tuotemerkki vakiinnutti nopeasti asemansa Ukrainan laatuoluena. Taloudellinen kriisi on haitannut kasvua, vaikka myyntivolyymi kasvoi 20 %:lla.

Vuoden aikana rakennettiin panimon omiin jakelupisteisiin perustuva, koko maan kattava jakeluverkko. Markkinaosuus kasvoi hiukan, 11 %:sta 13 %:iin.

Kolos

Varmistaakseen markkinaosuutensa 52 miljoonan asukkaan Ukrainassa BBH osti 24 % osuuden Kolos-panimosta, joka sijaitsee Lvovissa Ukrainan länsiosassa. Helmikuussa 1999 BBH:n omistusosuus kasvoi 42 %:iin.

Slavuta Malt House

Hrivnan devalvointi vaikutti tuntuvasti siihen saakka länsimaista tuodun maltaan kustannuksiin. Sen takia kiirehdyttiin BBH:n jo ennen kriisiä hankkiman Slavuta-mallastamon käynnistämistä. BBH:n omistusosuus mallastamosta on 66 %.

Slavuta on Ukrainan suurin mallastamo, ja se tuottaa noin 90 000 tonnia mallasta vuodessa.

Oluen per capita -kulutuksen kehitys maittain

	1990	1994	1997	1998	Markkinoiden kasvu 1998
Viro	47	33	40	47	+16 %
Latvia	31	24	29	31	+5 %
Liettua	55	31	41	44	+8 %
Venäjä	23	16	19	23	+23 %
Ukraina	28	17	11	12	+10 %

Viro

Viron talous kehittyi edelleen suotuisasti, vaikka Venäjän kriisin vaikutukset olivat havaittavissa. Inflaatio oli 6,5 % ja BKT nousi 4 %. Oluen kulutus kasvoi edelleen voimakkaasti (+15 %), ja se lähestyy länsimaiden tasoa olleen 47 litraa henkeä kohden. Samalla kilpailu voimistui tuntuvasti.

Sakun panimolle vuosi oli menestyksellä. Sakun markkinaosuus kasvoi 48 %:iin, ja laatuoluiden ryhmässä Sakun osuus oli 51 %. Saku ei valmista heikompi laatuista niin kutsuttua kioskiolutta. Volyymi kasvoi 31 %.

Vuoden kuluessa toteutettiin laajamittainen pakkauksien uusiminen, joka kattoi sekä olutpullot että korit. Uusi pullo korvaa vanhan itäeurooppalaisen mallin, ja siitä tulee samalla teollisuusstandardi. Uudistaminen pantiin alulle kaikissa Baltian maissa, ja se on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 1999 kuluessa.

Aikaisemman syrjivän olutverolain mukaan

Saku oli ainoa panimo, joka oli asetettu korkeampaan veroluokkaan. Laki kumottiin, ja se korvataan keväällä 1999 länsieurooppalaista järjestelmää vastaavalla verotuskäytännöllä.

Saku investoi uuteen tölkityslinjaan.

Vuoden lopussa päätettiin lakkauttaa Sakun ja Lahden Polttimon puoliksi omistama Saku Linna -mallastamo. Lakkauttamisen syy oli EU:n tukeman maltaan alhainen hintataso Euroopassa, minkä takia toiminta on kannattamatonta.

Latvia

Venäjän kriisin vaikutukset heijastuivat Latviassa työttömyyteen ja kuluttajien ostovoimaan. Kulutus kasvoi hiukan, joskin kulutus on edelleen alhaisempaa kuin muissa Baltian maissa – vain 31 litraa per capita (29 litraa vuonna 1997). Kulutuksen painopiste siirtyi hitaasti vodkasta olueeseen. Näiden välillä hintaero on melko pieni.

Aldariksella on vahva asema laatuoluen markkinasegmentissä (68 %:n markkinaosuus). Tämä tuoteryhmä supistui, ja halvemman n. k. kioskioluen myyntivolyymi kasvoi. Aldaris-panimolla ei ole tuotemerkkejä tässä tuoteryhmässä, ja siksi sen kokonaismarkkinaosuus pieneni. Markkinaosuus oli 50 %.

Aldaris-panimolle myönnettiin yhtenä Latvian ensimmäisistä ja BBH:n ensimmäisenä yhtiönä ISO-9001 -sertifikaatti. Panimon oluet sijoituivat kärkisijoille useissa oluiden laatukilpailuissa.

Baltian maiden uusi olutpullo ja kori tuotiin markkinoille vuoden lopussa.

Aldaris-panimo toimitti Vichy Classic -kivennäisvettä PET-pullossa koko Baltian alueelle. Tuotantovolyymi oli 12 miljoonaa litraa. Markkinaosuudet kaikissa Baltian maissa ovat kasvaneet, mutta kannattavuus ei tällä hetkellä vastaa tavoitteita.

Liettua

Myös Liettuaassa talouden kasvu taantui Venäjän kriisin seurauksena. Inflaatio oli 2,4 % ja BKT kasvoi 4,4 %.

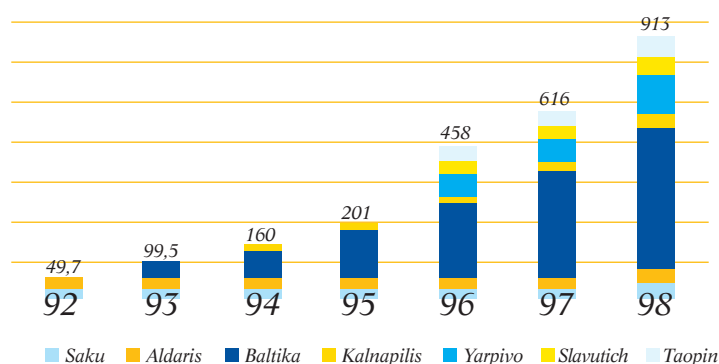
Oluen kulutus lisääntyi voimakkaasti etenkin vuoden alussa, mutta hidastui kylmän kesän takia ja Venäjän kriisin vaikutuksesta. Vuonna 1998 kulutus oli 44 litraa per capita oltuaan edellisenä vuonna 41 litraa.

Markkinajohtaja Kalnapilis vahvisti edelleen asemaansa. Panimon markkinaosuus kasvoi 27 %:sta 29 %:iin. Pullo-oluiden tuoteryhmässä markkinaosuus oli 35 %. Kalnapilis ei valmista n.k. kioskiolutta. Volyymikasvua oli 24 %.

Utenos Alus -panimossa toteutettiin perustavia teknisiä uudistuksia. Uusi tuotantoprosessi otetaan käyttöön maaliskuussa 1999. Samalla panimo tuo markkinoille uuden laatuoluen. Laatuoluen puuttuminen johti volyymien laskuun.

Liettuan viranomaiset antoivat vuodenvaihteessa 1998-99 BBH:lle luvan lisätä omistussuuttaan Utenos Alus -panimossa 19,5 %:sta 50 %:iin. Kaupan jälkeen Kalnapilis- ja Utenos Alus -panimoiden toimintaa voidaan alkaa sovittaa yhteen synergiaetujen saavuttamiseksi.

BBH:n panimohankinnat sekä kokonaismyynnin kehitys (miljoonaa litraa)

Makrotaloudellinen tilanne maittain

	Viro %	Latvia %	Liettua %	Venäjä %	Ukraina %
Inflaatio joulukuu 1997 – joulukuu 1998, %	6,5	2,8	2,4	84,6	20,7
BKT, %	4,2	4,0	4,4	-4,6	-1,7

Lähde: The Economist Intelligence Unit Ltd

Olutvero/litra paikallisessa valuutassa

Viro	1.4.1999 alkaen 31.3.1999 saakka: (koskee panimoita, joiden vuosituotanto on yli 20 milj. litraa) <4,7 % >4,7 %	0,55 EEK/tilavuusprosentti ja litra 3,00 EEK/litra 3,50 EEK/litra
Latvia	<5,5 % 5,5-7,0 % >7,0 %	0 0,04 Ls/litra 0,041 Ls/tilavuusprosentti ja litra
Liettua		0,4 LTL/litra
Venäjä		0,72 RBL/litra
Ukraina		0,02 euroa/litra

Tulevaisuudennäkymät

BBH aikoo jatkossakin noudattaa pitkän aikavälin strategiaansa huolimatta Venäjän ja Ukrainan talouskriisistä. Tavoitteena on lujittaa markkina-johtajuutta entisestään Venäjällä, saavuttaa markkinajohtajan asema Ukrainassa ja säilyttää markkinajohtajuus Baltian maissa.

BBH:n saavuttama asema perustuu vahvoihin ja korkealaatuisiin tuotemerkkeihin, toimiviin tuotantoyksiköihin, tehokkaaseen jakelujärjestelmään ja ainutlaatuisen liikkeenjohdolliseen osaamiseen omilla markkinoillaan. Niiden ansiosta BBH:lla on etumatka kilpailijoihin nähden.

Pääpaino on nykyisten yksiköiden edelleenkehittämisessä. Myös yritysostot ovat mahdollisia, ja niitä koskevat päätök-

set perustuvat toimintaedellytysten huolelliseen arviointiin. Niihin liittyviä keskeisiä kysymyksiä ovat valuuttojen kehitys, maiden taloudellinen ja poliittinen vakaus sekä kulutuksen kehittyminen.

Ruplan ja mahdollisesti myös hrivnan arvioidaan edelleen heikkenevän lähitulevaisuudessa. Tämä tarkoittaa sitä että, panimoiden on jatkossa pystyttävä nostamaan hintoja ja leikkaamaan kustannuksia lieventääkseen kehityksen vaikutuksia.

Oluen kulutuksen odotetaan edelleen kasvavan, joskin hitaammin kuin tähän asti. Ostovoima heikkenee entisestään. Samanlaisesti voidaan havaita selvä trendi, jonka mukaan kulutuksen painopiste siirtyy etenkin nuoremmassa ikäluokissa vahvoista alkoholi-juomista esimerkiksi olueen.

Vuosi 1998. *Hartwall-konsernin toimintaympäristössä tapahtui kertomusvuonna muutoksia, joista osalla on vaikutusta pitkällekin yhtiön tulevaisuuteen.*

Baltic Beverages Holding (BBH) saavutti ja jopa ylitti sille asetetut volyyymi-, markkinaosuus- ja paikallisissa valuutoissa lasketut kannattavuustavoitteet. Venäjän ruplan ja sitä seurannut Ukrainan hrivnan devalvaatio pienentää kuitenkin olennaisesti BBH:n tuloksen arvoa länsivaluutoissa. Tämä myös merkitsee investointien omarahoitusasteen laskua, koska pääosa investoinneista maksetaan länsivaluutoissa. Hallituksen näkemys BBH:n tulevaisuuden mahdollisuuksista ei kuitenkaan ole muuttunut ja strategia säilyy tältä osin ennallaan.

Kotimaassa merkittävimpänä muutoksena on cola- ja lemon-lime -tuotteiden yhteistyökumppanin vaihtuminen PepsiCo Inc.:ksi. Tämä mahdollistaa uuden virvoitusjuomastrategian käyttöönoton mukaan lukien vending- ja postmix-liiketoiminnan uudelleen aloittamisen kilpailukykyisellä tuotesortimentilla. Kuluneen toimintakauden tulosta heikensivät myynnin rakenteessa tapahtuneet muutokset, panostus liiketoimintaprosessien kehittämiseen sekä koko kesän jatkunut kylmä ja sateinen sää. Vuoden aikana tehtiin päätös muuttaa Hartwa-Traden liiketoiminta alkoholiagentuurista alkoholijuomien maahantuonti-, markkinointi-, myynti- ja jakeluyhtiöksi.

Tulosta osaketta kohti kertyi 4,30 mk (5,33 mk). Hallitus esittää yhtiökokoukselle A-osakkeen osingoksi 0,90 mk (0,80 mk) ja K-osakkeen osingoksi 0,88 mk (0,78 mk).

Kotimaan toimintaympäristö

Kotimaassa kansantalouden kasvu jatkui vahvana. Suotuisan reaalian시오- ja työttömyyskehityksen seurauksena kuluttajien käytettävissä olevat tulot ja ostovoima kasvoivat selvästi. Tämä yhdistettynä kuluttajien hyvänä säilyneeseen luottamukseen tulevasta talouskehityksestä kiihdytti yksityistä kulutusta noin 4 %:n kasvuun. Huolimatta suotuisasta kansantaloudellisesta toimintaympäristöstä jäi panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden kokonaismyynti koko sesongin ajan vallinneiden keuhkojen sää-

olosuhteiden vuoksi vuoden 1997 tasolle. Oluen, virvoitusjuomien ja long drink -juomien myyntimäärät laskivat, sen sijaan kivennäisvesien ja siiderien myyntimäärät jatkoivat kasvuaan.

BBH:n toiminta-alue

BBH:n toiminta-alueella vuoden merkittävin tapahtuma oli elokuussa alkanut Venäjän taloudellinen kriisi, joka johti ruplan devalvoitumiseen 71 %:lla ajalla elo-joulukuun. Venäjän inflaatio oli vuoden 1998 aikana 84 % ja maan teollinen tuotanto laski 6 %. Venäjän taloudellinen epävakaa tilanne levisi Ukrainaan, jossa hrivna devalvoitiin 45 %:lla. Oluen myyntiä Ukrainassa vaikeutti oluen verotuksen moninkertaistuminen 0,11 ecuun/litra. Venäjän taloudellisen kriisin vaikutukset heijastuivat niinikään Baltian maihin, jossa kulutus tästä huolimatta kasvoi keskimäärin 8 %. Korkein kasvu oli Virossa, 15 %, ja alhaisin Latviassa, 5 %.

Kotimaan markkina-asema ja myynnin kehitys

Kotimarkkinoilla kilpailu kiristyi rakennemuutoksen seurauksena. Kokonaismyynti oli 378,2 miljoonaa litraa (412,3), mikä oli 8,3 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yhtiö menetti markkinaosuuksia oluissa, siidereissä ja virvoitusjuomissa. Syynä oli postmix- ja vending-toiminnan myyminen Coca-Cola Juomille 31.12.1997. Alan kokonaismyynti pysyi edellisvuoden tasolla.

Hartwall säilytti asemansa Suomen johtavana panimona 49,3 %:n kokonaismarkkinaosuudella. Yhtiö oli markkinajohtaja kaikissa tuoteryhmissä siideriä lukuun ottamatta.

Oluen kokonaismyynti pieneni 2,1 % Hartwallin markkinaosuuden ollessa 49,2 %. Markkinaosuuden pienenemiseen vaikutti pääosin Hartwallin teknisistä syistä myöhästyneet monipakkauslanseraukset. Virvoitusjuomamarkkinat pienenivät niinikään 2,2 prosenttia 262,5 miljoonasta litrasta 256,8 miljoonaan litraan. Hartwallin markkinaosuus oli 53 %, mikä on 7,1 %-yksikköä alle viime vuoden. Lasku johtuu CCCD:n tuotteiden myynti- ja markkinointivastuiden siirtymi-

sestä Coca-Cola Juomille. Hartwallin markkinointivastuulla olevien virvoitusjuomien markkinaosuus kasvoi 2,1 %-yksikköä. Kivennäisvesituoteryhmä jatkoi kasvuaan alan kokonaismyynnin kasvaessa 12,2 %. Hartwallin markkinaosuus oli 49,4 % (49,1 %).

BBH:n myynnin kehitys

BBH:n kasvu toiminta-alueellaan Baltiassa, Venäjällä ja Ukrainassa jatkui voimakkaana taloudellisesta ja poliittisesta epävakaisuudesta huolimatta. BBH:n kokonaismyynti nousi 616 miljoonasta litrasta 913 miljoonaan litraan.

Oluen kulutus kasvoi koko BBH:n toiminta-alueella. Venäjän elokuinen devalvaatio ei vähentänyt oluen kulutusta vaan sen laskettiin kasvaneen 23 % viime vuoden aikana ollen 23 litraa henkeä kohden. BBH:n myyntivolyyymi Venäjällä nousi 61 prosenttia 437 miljoonasta litrasta 704 miljoonaan litraan. Syys-joulukuussa BBH:n volyymikasvu Venäjällä oli jopa 72 % verrattuna edellisen vuoden vastaaviin lukuihin.

BBH:n myyntivolyyymi Ukrainassa oli 78 miljoonaa litraa (65 milj. litraa). Baltian maissa BBH myi yhteensä 131 miljoonaa litraa, mikä on 15 % enemmän kuin vuotta aiemmin. BBH oli oluiden markkinajohtaja Baltiassa ja Venäjällä, sekä hyvä kakkonen Ukrainassa.

Konsernin rakenne

Katsausvuoden aikana BBH on merkinnyt venäläisen Taopin-panimon sille suuntaaman osakeannin, jolla BBH:n omistusosuus nousee kevään 1999 aikana 50 %:sta 69 %:iin. Lisäksi BBH on hankkinut 24 %:n omistusosuuden Ukrainassa sijaitsevasta Kolos-panimosta sekä 66 %:n osuuden niinkään Ukrainassa sijaitsevasta Slavuta-mallastamosta.

Liikevaihto

Konsernin liikevaihto kasvoi 9,3 %:lla 2 893,5 Mmk:aan (2 647,6 Mmk).

Hartwallin kotimaan liikevaihto mukaan lukien duty-free -myynti oli 1 607,9 Mmk (1 641,0 Mmk) eli 2 % edellisvuotta pienempi. Syynä laskuun oli sateisen ja kylmän kesän aiheuttama päätuoteryhmien kokonaismarkkinoiden pieneneminen sekä Coca-Cola Juomat Oy:lle valmistettujen ali-

hankintatuotteiden alhaisempi hintataso.

Liikevaihto BBH:n toiminta-alueella kasvoi 30 prosenttia 1 232,5 Mmk:aan (949,6 Mmk) samalla kun myynnin määrä kasvoi 48 %. Koko kasvu oli kapasiteetin lisäyksen mahdollistamaa luonnollista kasvua. Markkamääräistä kasvua hidasti viimeisen kolmanneksen aikana elokuussa alkanut ruplan ja hrivnan heikkeneminen, jolloin BBH:n syys-joulukuun liikevaihto jäi 23,5 % edellisen vuoden vastaavaa ajanjaksoa alhaisemmaksi, vaikka myynti litroissa kasvoikin 47,8 %.

Muiden maiden liikevaihto, mikä pääasiassa käsittää Lapin Kulta -oluen viennin Ruotsiin ja Norjaan, laski 6,8 %:lla 53,1 Mmk:aan (57,1 Mmk). Ruotsin olutmarkkinat supistuivat alhaisemman verotuksen maista tapahtuvan yksityistymisen voimakkaan kasvun vuoksi.

Liikevaihdon jakauma markkina-alueittain, Mmk

	1998	1997	muutos-%
Suomi (ml. duty-free -myynti)	1 607,9	1 641,0	-2,0
Baltia, Venäjä ja Ukraina	1 232,5	949,6	+29,8
Muut maat	53,1	57,1	-6,8
Yhteensä	2 893,5	2 647,6	+9,3

Tulos

Konsernin liikevoitto nousi lähes edellisen vuoden tasolle ollen 560,8 Mmk (567,6 Mmk), mikä on 19,4 % (21,4 %) liikevaihdesta laskettuna.

Hartwallin liikevoitto ilman BBH:ta oli 202,7 Mmk (250,3 Mmk) eli 12,1 % (14,5 %) liikevaihdesta. Syynä liikevoiton epäsuotuisaan kehitykseen olivat kesäkauden alhaiset myyntimäärät, Coca-Cola Juomat Oy:lle valmistettujen tuotteiden edellisvuotta alhaisempi kannattavuus sekä liiketoimintaprosessien kehittämiskustannukset. Coca-Cola -sopimuksen perusteella saadusta korvauksesta on tuloutettu 76 Mmk (67 Mmk), joka sisältyy liiketoiminnan muihin tuottoihin. Korvauksen kassavirtavaikutus katsausvuodelle oli 50 Mmk. Coca-Cola -tuotteiden korvaaminen Pepsi-tuotteilla yhdistettynä virvoitusjuomapakkauksuudistukseen aiheuttivat yhteensä 35 Mmk:n kulukirjaukset ja kustannusvaraukset.

BBH:n liikevoitto kasvoi 12,9 %:lla 358,1 Mmk:aan (317,3 Mmk) ja oli 29,6 % (34,2 %) liike-

vaihdosta. Tulokset kehitys heikkeni olennaisesti viimeisen kolmanneksen aikana ruplan ja hrvnan voimakkaan devalvoitumisen vuoksi ja liikevoittoa kertyi 34,9 Mmk (98,2 Mmk) eli 14,3 % (30,8 %) liikevaihdosta. Toteutetuilla hinnankorotuksilla, jotka ovat vaihdelleet 30 %:sta 55 %:iin panimosta riippuen, on viimeisen kolmanneksen liikevoittomarginaali ennen konsolidoinnissa syntyviä muuntoeroja pystytty palauttamaan edellisen vuoden vastaavan ajan tasolle eli 30,8 %:iin. Koko vuoden liikevoittoa rasitti em. valuuttojen heikkenemisestä aiheutunut muuntoero 85 Mmk, josta 40 Mmk kohdistui viimeiseen kolmannekseen.

Liikevoiton jakauma, Mmk

	1998	1997	muutos-%
Hartwall	202,7	250,3	-19,0
BBH (50 %)	358,1	317,3	+12,9
Yhteensä	560,8	567,6	-1,2

Konsernin nettorahoituskulut kasvoivat 81,0 Mmk:aan (5,5 Mmk) ja olivat 2,8 % (0,2 %) liikevaihdosta. Hartwallin osalta ne laskivat edellisestä vuodesta. BBH:n osalta ne kasvoivat merkittävästi, mikä selittyy voimakkaan investointitahdin seurauksena kasvaneilla veloilla, niistä syntyneillä kurssitappioilla ja rahoituseriin liittyvillä muuntoeroilla. Tulos ennen satunnaisia eriä oli 479,7 Mmk (562,1 Mmk) eli 16,6 % (21,2 %) liikevaihdosta.

Voimassaolevien verokantojen mukaan lasketut tilikauden verot olivat 159,0 Mmk (163,0 Mmk) ja vähemmistön osuus BBH:n panimoiden tuloksesta oli edellisen vuoden tasolla eli 64,7 Mmk (68,1 Mmk).

Nettotulosta kertyi 9,4 % (11,8 %) liikevaihdosta eli 271,7 Mmk (313,3 Mmk), mikä on 13,3 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Vastaavasti tulos osaketta kohti oli 4,30 mk (5,33 mk) eli 19,3 % edellisvuotta vähemmän.

Sijoitetun pääoman tuotto oli 28,4 % (40,6 %) ja oman pääoman vastaavasti 24,4 % (36,8 %). Omavaraisuusaste oli 49,2 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 54,1 %.

Valuuttojen heikkenemisen vaikutus

BBH:n tulokseen

BBH:n tytäryhtiöt konsolidoidaan ns. monetary—non-monetary -menetelmällä, jossa käyttö-

omaisuuden hankinta-arvo konsernin kotivaluuttassa (SEK) säilyy muuttumattomana ja valuuttariski kohdistuu nettokäyttöpääomaan sekä nettovelkoihin. Menetelmää käytettäessä poistot lasketaan em. käyttöomaisuusarvoista ja nettokäyttöpääoman muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan ennen liikevoittoa.

Vuoden 1998 tilinpäätöksessä on käytetty seuraavia Venäjän ruplan ja Ukrainan hrvnan USD-kursseja:

Keskikurssi	1998	1997	Muutos
RUB	10,476	5,803	-44,6 %
UAH	2,581	1,856	-28,1 %

Tilinpäätöskurssi		31.12.1997	Muutos
RUB	22,58	5,939	-73,7 %
UAH	3,88	1,885	-51,4 %

Keskikurssit, joita on käytetty valuuttamääräisten tuloslaskelmaerien muunnossa, on laskettu katsauskauden virallisten noteerausten perusteella. Taseen monetaaristen erien arvostuksessa on otettu huomioon ruplan ja hrvnan tilinpäätöspäivän jälkeen tapahtunut heikkeneminen.

BBH-konsernin tytäryhtiöiden raportoimat voittovarot on muunnettu käyttäen em. tilinpäätöskurssia. Menettelytavan seurauksena BBH-konsernin jakokelpoiset voittovarot ovat tilinpäätöksessä noin 167,4 Mmk alhaisemmat kuin syntymispäivän kurssiin muunnettuna.

Kyseessä olevien valuuttojen heikkenemisestä syntynyt muuntoero ja kurssitappiot valuuttavarauksen purkamisen jälkeen rasittavat tulosta ennen satunnaisia eriä 150 Mmk, mistä liikevoittoon kohdistuu 85 Mmk ja rahoituseriin 65 Mmk.

Investoinnit

Konsernin kokonaisinvestoinnit olivat 611,3 Mmk (408,7 Mmk), josta BBH:n osuus oli 513,3 Mmk (345,5 Mmk). Niistä 90,1 Mmk kohdistui yritysostoihin ja omistusosuuksien nostoon sekä 423,2 Mmk tuotannollisiin kohteisiin. Näistä merkittävimmät olivat Baltikan kapasiteetin nosto, Don Pivon kapasiteetin uudistus sekä Slavutich ja Taopin panimoiden uudistusohjelmien loppuunsaattaminen.

Hartwallin investoinnit olivat 98,0 Mmk

(63,2 Mmk). Näistä merkittävimmät kohteet olivat virvoitusjuomien ja kivennäisvesien 0,5 litran ref.PET-pakkauksen pullotuslinja sekä vending- ja postmix-liiketoiminnan uudelleen aloittamiseen liittyvät laiteinvestoinnit.

Rahoitusasema

Voimakkaan investointiohjelman seurauksena konsernin nettovelka kasvoi 560,0 Mmk:aan (139,0 Mmk) maksuvalmiuden kuitenkin säilyessä hyvänä. Toisaalta BBH:n päävaluuttojen heikkenemisen vuoksi viimeisen kolmanneksen aikana toteutettujen investointien omarahoitusta jouduttiin täydentämään lainarahoituksella. Nettovelan kasvun myötä velkaantumisaste nousi 11 %:sta 39 %:iin.

Rahoituksen riittävyyden turvaamiseksi on sovittu luottolimiittien määrän nostamisesta 300 Mmk:lla.

Osakkeet

Yhtiön osakkeen nimellisarvo alennettiin 27.4.1998 yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti viidestä markasta yhteen markkaan, jolloin kummankin osakesarjan kappalemäärä viisinkertaistui. A-osakkeiden lukumääräksi tuli 52 900 000 kappaletta ja K-osakkeiden vastaavasti 7 400 000 kappaletta.

Vuonna 1994 otettuun optiolainaan liittyvillä optiotodistuksilla merkittiin merkintäehtojen mukaisesti A-osakkeita yhteensä 125 000 kappaletta. Merkinnän yhteydessä osakepääoma nousi 60 425 000 markkaan ja A-osakkeiden lukumäärä vastaavasti 53 025 000 kappaleeseen.

Yhtiön A-osakkeiden vaihdon arvo vuonna 1998 oli 1 887,1 Mmk ja vaihdon määrä A-osakkeiden kokonaismäärästä 32,7 %. A-osakkeiden vaihtomäärät ja kurssit ajanjaksoina 1.1.-25.4. ja 27.4.-31.12.1998 olivat seuraavat:

		Ennen splitiä 1.1.-25.4.1998	Splitin jälkeen 27.4.-31.12.1998
Vaihto	kpl	462 191	15 020 824
Alin kurssi	mk	430,00	45,60
Ylin kurssi	mk	775,00	209,30
Keskikurssi	mk	565,10	108,24
Päätöskurssi			
31.12.1998	mk		82,50

Osakkeenomistajien lukumäärä on kertomusvuoden aikana noussut 8 521 (2 610) osakkaaseen ja ulkomaalaisomistuksen osuus oli 32,4 % vuoden päättyessä.

Henkilöstö

Yhtiökokouksen valtuutuksella perustettu Oyj Hartwall Ab:n henkilöstörahasto rekisteröitiin 18.12.1998 ja se aloitti toimintansa vuoden 1999 alusta, jolta vuodelta maksettavan voittopalkkioerän määrätymisperusteet on vahvistettu.

Hartwall-konsernin palveluksessa oli katsausvuoden aikana keskimäärin 4 165 henkilöä (3 422). Lukuun on sisällytetty 50 % BBH:n henkilöstöstä. Hartwallin osuus tästä ilman BBH:ta oli 1 361 henkilöä (1 393). BBH:n palveluksessa (100 %) oli keskimäärin 5 608 henkilöä (4 057).

Henkilöstön jakauma

	31.12.1998	31.12.1997	Muutos
Hartwall	1 315	1 301	+14
BBH (100 %)	5 842	4 516	+1 326

Hallitus, toimitusjohtaja ja tilintarkastajat

Yhtiökokouksessa, joka pidettiin 2.4.1998, valittiin kaikki hallituksen jäsenet Gustav v. Herten (pj.), Erik Hartwall (vpj.), Paul Bergqvist, L.J. Jouhki, Henrik Therman sekä henkilöstön edustajina Pertti Hernesniemi ja Erkki Kilpinen uudelleen. Yhtiön toimitusjohtajana toimi koko tilikauden ajan Jussi Länsiö.

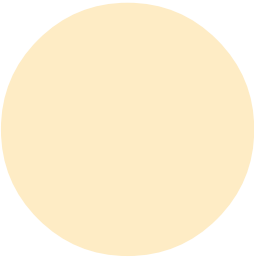
Yhtiön tilintarkastajiksi valittiin Sixten Nyman, KHT, ja KPMG Wideri Oy Ab.

Tilinpäätöksen jälkeiset tapahtumat

Venäjällä viime syksynä valmisteltu alkoholilaki koskien alkoholijuomien valmistusta ja myyntiä, hyväksyttiin kaikissa päätäntäelimissä. Uudessa laissa olut on jätetty alkoholilain ulkopuolelle. Tämä vastaa panimoteollisuuden tavoitteita.

Vuoden 1998 lopulla Venäjän olutvero nousi 20 prosentilla 0,72 ruplaan litralta. Veron suhteellinen osuus oluen vähittäismyyntihinnasta on laskenut hinnankorotusten seurauksena. Toisaalta Ukrainassa olutvero laskettiin 0,11 eurosta litralta 0,02 euroon litralta.

BBH hankki tammikuun lopulla 20 %:n omistusosuuden Chelyabinsk-pivo-panimosta,

joka sijaitsee Tseljabinskin kaupungissa Uralilla. Samalla sovittiin suunnatusta osakeannista, joka nostaa BBH:n omistusosuuden 75 prosenttiin. Tseljabinskin talousalue on 20 miljoonalla asukkaallaan Venäjän toiseksi suurin asutuskeskus. Chelyabinsk-pivo on alueen johtava panimo. Vuosikapasiteetti ylittää 60 miljoonaa litraa, ja henkilöstön määrä on noin 700. Panimon modernisointi alkaa välittömästi tavoitteena kehittää oluen laatu länsimaiselle tasolle sekä nostaa panimon kapasiteettia.

BBH:n omistus ukrainalaisessa Kolos-panimossa on noussut 42 %:iin ja liettualaisessa Utenos Alus –panimossa 50 %:iin.

Vuosi 2000 ja euro

Vuosi 2000 -riski kohdistuu lähinnä tietojärjestelmiin, tuotannon ja logistiikan ohjauslogiikkoihin sekä hyödykkeiden toimittajien valmiuteen selviytyä omista vuosituhannen vaihtumiseen liittyvistä riskeistä.

Tietojärjestelmäriski eliminoidaan ottamalla käyttöön kuluvan vuoden syyskuussa uusi toiminnanohjausjärjestelmä, jolla katetaan pääosa nykyisistä sovellutuksista; jäljellejäävät muutetaan Y2000-yhteensopiviksi kuluvan vuoden syyskuun mennessä. Tuotannon ja logistiikan alueella on meneillään selvitys- ja päivitystyöt laitetoimittajien kanssa. Hyödyketoimittajien Y2000-valmius varmistetaan kuluvan kevään aikana. Järjestelmämuutuskustannusten lisäksi ei ole muita huomattavia Y2000-kustannuksia.

Toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä Hartwall saavuttaa täyden eurovalmiuden. Kotivaluutan muuttuminen euroksi toteutuu asiakaslähtöisesti, koska pääosa asiakaskuntaa käsittelee käteistä rahaa. Tämänhetkinen arvio ajankohdaksi on 1.1.2002.

Tulevaisuuden näkymät

Kotimaassa tämän hetkisten kansantaloudellisten ennusteiden valossa on odotettavissa kokonaismarkkinoiden kasvua, kuitenkin epäyhtenäisenä eri tuoteryhmien välillä heijastaen muuttuvia kulutottumuksia. Myös kilpailutilanne muuttui, kun

markkinoille tuli uusi virvoitusjuomiin ja kivennäisvesiin erikoistunut kilpailija nykyisen pääkilpailijan keskittyessä entistä enemmän olueen ja muihin matala-alkoholisiin juomiin. Tämän seurauksena Hartwall on ainoa merkittävä panimo- ja juomayhtiö, jolla on tarjottavanaan asiakkaille laaja, korkealaatuinen merkkituotevalikoima.

Cola- ja lemon-lime -tuotteiden vaihtuminen PepsiCo:n tuotteisiin vaikuttaa myyntivolyymin laskun kautta tulokseen. Toisaalta em. tuotteiden suhteellinen kannattavuus paranee. Uudet virvoitusjuomien ja kivennäisvesien pakkausratkaisut parantavat kannattavuutta.

Kotimaan kilpailukyvyn parantamiseksi jakelukeskustoiminta keskitetään vuoden 2000 alussa Helsinkiin ja Lahteen. Lisäksi kartoitetaan muita tuotanto- ja jakelutoimintojen tehostamismahdollisuuksia.

Hartwa-Traden liiketoiminnan laajentamisella aikaansaadaan kasvua sekä parannetaan Hartwallin kokonaisvaltaista asiakaspalvelua anniskelusektorilla. Hartwa-Traden tavoitteena on saavuttaa merkittävä asema Suomen alkoholikaupassa.

Kun lisäksi huomioidaan vuodelle 1998 kirjautuneet kertaluontoiset tuotot, arvioidaan Hartwallin liikevoiton jäävän vuonna 1999 edellisvuotta pienemmäksi.

BBH:n toiminta-alueella, erityisesti Venäjällä ja Ukrainassa, kokonaismarkkinoiden kehitystä on vaikea arvioida. Siihen vaikuttavat poliittinen tilanne, valuuttakurssimuutokset, kuluttajien käytettävissä olevat tulot sekä ostovoiman kehitys. Käynnissä olevat ja päätetyt investointiohjelmat toteutetaan suunnitelmien mukaisesti. Kannattavuutta parannetaan hinnankorotuksilla, kuitenkin siten, että markkina-asema vahvistuu. Slavutamallastamon hyödyntäminen Ukrainassa ja uuden yhteismallastamon käyttöönotto Pietarissa sekä ostojen suuntaaminen kotimaisiin hankintalähteisiin vähentävät tuontiriippuvuutta.

Kotimaan heikompi tuloskehitys ja valuuttakurssimuutokset vaikuttavat yhtiön tulostasoon vuonna 1999. Huolimatta BBH:n kannattavuutta parantavista toimenpiteistä Hartwall-konsernin vuoden 1999 tulos jää selvästi edellisvuotta pienemmäksi.

Hartwall-konsernin tilinpäätös on laadittu 31.12.1997 voimaan tulleiden Suomen uusien kirjanpitosäännösten mukaisesti. Edellisen tilikauden tiedot on ryhmitelty vastaamaan uutta käytäntöä. Lainmuutoksen aiheuttamat tulostavien laskentaperiaatteiden muutokset alkaen taseeseen on esitetty satunnaisissa erissä. Merkittävimmät tulokseen vaikuttavat laskentaperiaatteiden muutokset liittyvät laskennallisen verovelan ja -saamisen käsittelyyn. Rahoitusleasingkohteet on otettu mukaan konsernitaseeseen niiden 31.12.1998 arvon mukaan. Tilinpäätös on laadittu Suomen markkoina.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiön lisäksi kaikki Oyj Hartwall Ab:n tytäryhtiöt (äänivalta >50 %) sekä kaikki Oyj Hartwall Ab:n osakkuusyhtiöt (äänivalta 20-50 %). Hankitut tytäryhtiöt sekä osakkuusyhtiöt sisältyvät konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä alkaen. Vuoden lopussa hankittu osakkuusyhtiö Kolos on sisällytetty konsernitilinpäätökseen hankintahintaansa. Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Eliminoidaessa sisäistä osakkeenomistusta on tytäryhtiöiden omaksi pääomaksi laskettu hankintahetkellä olevan oman pääoman lisäksi hankintahetken varaukset vähennettynä laskennallisella verovelalla. Eliminoinnissa syntynyt ero on kohdistettu käyttöomaisuuteen siltä osin kuin käyttöomaisuuden käypä arvo tytäryhtiössä hankintahetkellä ylitti kirjanpitoarvon. Loppuosa osakkeiden hankintamenosta on konsernitaseessa kirjattu tytäryhtiöiden liikearvoiksi. Käyttöomaisuuserille kohdistettua osaa poistetaan kyseisen kohteen poistosuunnitelman mukaisesti. Kotimaisten yhtiöiden osalta konsernin liikearvot on poistettu kokonaan. BBH:n omistamien tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneestä liikearvosta on konsernitilinpäätöksessä tehty tasapoistot jakotettuna todennäköiselle vaikutusajalleen, kuitenkin enintään kymmenelle vuodelle.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tuloksesta sekä esitetty

omana eränään.

Osakkuusyhtiöistä puoliksi omistetut Baltic Beverages Holding AB ja Cool Drinks International Oy Ab on yhdistelty konsernitilinpäätökseen ns. puolitusmenetelmällä, jolloin konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikista tuloslaskelman ja taseen riveistä ao. yhtiöiden osalta 50 prosenttia. Omistusosuutta vastaava osuus sisäisistä liiketapahtumista on eliminoitu.

Muut osakkuusyhtiöt on otettu mukaan konserniin pääomaosuusmenetelmällä, jolloin osakkuusyhtiöosuus on laskettu omistusosuutta vastaavana osuutena omistetun yhtiön tilikauden tuloksesta ja nettovarallisuudesta huomioiden myös sisäisten liiketapahtumien katteet.

Osakkuusyhtiö BBH:n tuloslaskelma on muunnettu Suomen markoiksi käyttäen tilikauden keski-kurssia ja taseen erät lukuun ottamatta tilikauden tulosta käyttäen tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssimuutoksista johtuvat muutokset on kirjattu suoraan omaan pääomaan.

Osakkuusyhtiö BBH on käyttänyt tytäryhtiöidensä yhdistelyssä ns. monetary—non—monetary -menetelmää, koska ne toimivat maissa, joissa vallitsee korkea inflaatio ja joissa rahoitusmarkkinat ovat kehittymättömät. Ao. menetelmän mukaisesti taseen rahoitus- ja vaihto-omaisuus sekä vieras pääoma on muunnettu tilikauden päättymispäivän kurssiin tai sitä heikompaan tilinpäätöksen tekohetken kurssiin ja taseen muut erät näiden erien tapahtumapäivän mukaiseen kurssiin. Tuloslaskelman erät on muunnettu tilikauden keski-kurssiin lukuun ottamatta poistoja ja varaston muutosta, jotka on muunnettu ko. hankintamenojen tapahtumapäivän kurssiin. Muuntoerot on kirjattu tilikauden tulokseen. Näiden lisäksi on BBH:n tytäryhtiöiden raportoimat voittovarot muunnettu em. tilinpäätöksessä käytettyyn kurssiin ja ero siirretty voittovaroista ei voitonjakokelpoisein muihin rahastoihin.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista on vähennetty välilliset verot, myönnetty alennukset ja kurssierot.

Ulkomaan rahamääräiset saatavat ja velat

Valuuttamääräiset saamiset ja velat on arvostettu taseessa tilinpäätöspäivän kurssiin. Kurssierot on kirjattu tilikauden tulokseen.

Tutkimus- ja tuotekehittelymenot

Tutkimus- ja tuotekehittelymenot on kirjattu sen tilikauden kuluiksi, jolloin ne ovat syntyneet.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon tai sitä alhaisempaan todennäköiseen luovutushintaan. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintameno on luettu välittömien kustannusten lisäksi myös osuus hankinnan ja tuotannon välillisistä kustannuksista.

Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuus on arvostettu taseeseen välittömään hankintamenoon vähennettynä tehdyillä suunnitelmapoistoilla. Lisäksi tasearvoon sisältyy tiettyihin maa-alueisiin ja rakennuksiin kohdistuvat arvonorotukset, jotka on eritelty liitetiedoissa. Purkautuvat arvonorotukset vähennetään suoraan taseen omasta pääomasta. Arvonorotukset perustuvat arvonorotusta tehtäessä vallinneisiin arvoihin.

Käyttöomaisuudesta tehdään poistosuunnitelman mukaiset tasapoistot, jotka perustuvat arvioituun taloudelliseen käyttöikään. Poistojen perusteena ovat ohjeelliset käyttöomaisuuden pitoajat konsernissa ovat:

konserniliikearvo	5-10 vuotta
muut pitkävaikutteiset menot	2-20 vuotta
rakennukset	20-40 vuotta
rakennelmat	5-20 vuotta
koneet ja kalustot	3-15 vuotta

Leasing

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokratut hyödykkeet on konsernitilinpäätöksessä 1998 siirretty käyttöomaisuuteen ja sopimusten veloitteet korolliseen vieraaseen pääomaan. Vastaavaa korjausta ei ole tehty edellisen vuoden lukuihin. Kiinteistöihin kohdistuvat vuokravastuut esitetään liitetiedoissa ja vuokrat vuokratuloina.

Eläkemenojen jaksotus

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden eläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkevakuutukset on jaksotettu vastaamaan tilinpäätöksen suoriteperusteisia palkkoja.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin on kirjattu laskentaperiaatteiden muutosten aiheuttama vaikutus aikaisempiin tilikausiin. Aikaisempien vuosien arvonorotuksista laskettu verovelka on kirjattu suoraan voittovarojen vähennykseksi.

Tilinpäätössiirrot

Tilinpäätössiirtoja ovat vapaaehtoisten varaus-ten muutokset ja poistoeron muutokset. Konsernitaseessa kertyneiden tilinpäätössiirtojen määrä on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Tilinpäätössiirtojen muutos tilikaudelta on vastaavasti tuloslaskelmassa jaettu tilikauden tulokseen ja laskennallisen verovelan muutokseen.

Pakolliset varaukset

Pakollisina varauksina on taseessa esitetty eria, joihin on joko sopimusperäisesti tai muutoin sitouduttu, mutta jotka eivät ole vielä realisoituneet. Pakollisten varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmaan ao. riville.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa on tuloveroina kirjattu konserni-yhtiöiden tilikauden tuloksista paikallisten verosäännösten perusteella lasketut verot, aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennalliset verot.

Laskennallinen verovelka tai -saaminen on laskettu verotuksen ja tilinpäätöksen välisille jaksotuseroille käyttäen tilinpäätöshetkellä vahvistettua seuraavan vuoden verokantaa. Taseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan ja laskennallinen verosaaminen arvioidun todennäköisen verohyödyn suuruusena.

Osingot

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamasta osingosta ei tilinpäätöksessä ole tehty kirjausta, vaan osingot otetaan huomioon vasta yhtiökokouksen tekemän päätöksen perusteella.

Tuloslaskelma

Mmk	konserni		emoyhtiö	
	1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997	1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997
1) LIIKEVAIHTO	2 893,5	2 647,6	1 681,4	1 678,8
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos +/-	7,1	6,8	7,2	-0,4
2) Liiketoiminnan muut tuotot	92,9	88,5	96,9	83,8
3) Materiaalit ja palvelut	-1 180,3	-1 061,4	-839,4	-813,5
4) Henkilöstökulut	-408,8	-380,3	-283,9	-278,4
7) Poistot ja arvonalentumiset	-165,4	-153,5	-112,7	-111,7
Liiketoiminnan muut kulut	-678,3	-580,0	-354,5	-340,3
	-2 432,7	-2 175,2	-1 590,4	-1 543,8
LIIKEVOITTO	560,8	567,6	195,1	218,4
	19,4 %	21,4 %	11,6 %	13,0 %
8) Rahoitustuotot ja -kulut	-81,0	-5,5	9,1	-6,4
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	479,7	562,1	204,2	212,0
	16,6 %	21,2 %	12,1 %	12,6 %
9) Satunnaiset erät +/-	10,1	-10,7	9,6	3,6
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	489,9	551,4	213,8	215,6
	16,9 %	20,8 %	12,7 %	12,8 %
10) Tilinpäätössiirrot	-	-	24,4	16,3
11) Välittömät verot	-153,4	-170,0	-59,4	-81,6
Vähemmistön osuus	-64,7	-68,1	-	-
TILIKAUDEN VOITTO	271,7	313,3	178,8	150,3
	9,4 %	11,8 %	10,6 %	9,0 %

Tase

		konserni		emoyhtiö	
VASTAAVAA		1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997	1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997
Mmk					
PYSYVÄT VASTAAVAT					
12)	Aineettomat hyödykkeet	69,8	72,7	61,0	80,1
13)	Aineelliset hyödykkeet	1 717,1	1 268,3	701,8	713,5
14.3)	Sijoitukset	29,1	14,4	10,6	8,5
14.1)	Osuudet saman konsernin yrityksissä	-	-	10,1	3,2
14.2)	Osuudet osakkuusyrityksissä	15,4	10,1	344,0	225,7
		1 831,5 63,3 %	1 365,6 58,0 %	1 127,6 58,4 %	1 031,0 61,4 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
18)	Vaihto-omaisuus	407,8	392,1	291,3	279,0
19)	Pitkäaikaiset saamiset	12,4	5,3	5,1	4,3
20, 21)	Lyhytaikaiset saamiset	561,9	454,5	467,5	312,4
22)	Laskennallinen verosaaminen	21,7	-	18,0	-
	Lyhytaikaiset talletukset	0,2	58,4	-	25,0
	Rahat ja pankkisaamiset	57,9	76,9	20,6	26,5
		1 061,9 36,7 %	987,2 42,0 %	802,6 41,6 %	647,1 38,6 %
		2 893,4 100 %	2 352,8 100 %	1 930,2 100 %	1 678,1 100 %

VASTATTAVAA

Mmk					
23, 24)	OMA PÄÄOMA				
	Osakepääoma	60,4	60,3	60,4	60,3
	Ylikurssirahasto	359,3	357,3	359,3	357,3
	Muut rahastot	167,4	-	-	-
	Edellisten tilikausien voitto	310,8	290,1	101,3	17,5
	Tilikauden voitto	271,7	313,3	178,8	150,3
	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 169,6 40,4 %	1 021,0 43,4 %	699,9 36,3 %	585,4 34,9 %
	VÄHEMMISTÖOSUUS	251,2 8,7 %	235,1 10,0 %	-	-
25)	TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	-	-	258,7 13,4 %	283,3 16,9 %
26)	PAKOLLISET VARAUKSET	62,5 2,2 %	45,8 1,9 %	62,5 3,2 %	45,8 2,7 %
	VIERAS PÄÄOMA				
27)	Laskennallinen verovelka	94,1	82,4	18,2	-
28, 29, 30)	Pitkäaikainen vieras pääoma	184,8	170,1	120,8	160,8
31, 32)	Lyhytaikainen vieras pääoma	1 131,0	798,3	770,0	602,9
		1 410,0 48,7 %	1 050,8 44,7 %	909,0 47,1 %	763,7 45,5 %
		2 893,4 100 %	2 352,8 100 %	1 930,2 100 %	1 678,1 100 %

Rahoituslaskelma

Mmk	konserni		emoyhtiö	
	1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997	1.1.–31.12.1998	1.1.–31.12.1997
LIIKETOIMINTA				
Tulorahoitus				
Liikevoitto	560,8	567,6	195,1	218,4
Poistot	165,4	153,5	112,7	111,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-81,1	-5,8	9,1	-6,4
Satunnaiset erät	10,1	-10,7	13,4	-
Verot	-153,4	-170,0	-59,4	-81,6
	501,8	534,6	270,9	242,0
KÄYTTÖPÄÄOMAN MUUTOS				
Vaihto-omaisuuden lisäys/vähennys	-15,7	-7,7	-12,4	24,7
Lyhytaikaisten liikesaamisten lisäys/vähennys	-129,1	-95,2	-173,2	16,3
Korottomien lyhytaikaisten velkojen lisäys/vähennys	13,8	208,3	-20,0	111,4
	-131,0	105,4	-205,6	152,5
LIIKETOIMINNAN KASSAVIRTA	370,8	640,0	65,3	394,5
INVESTOINNIT				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-611,1	-408,7	-218,2	-146,5
Käyttöomaisuuden myyntituotot	66,8	34,1	8,8	53,2
	-544,5	-374,6	-209,4	-93,4
KASSAVIRTA ENNEN RAHOITUSTA	-173,8	265,3	-144,1	301,2
RAHOITUS				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		145,0	-	135,2
Lainojen lyhennykset	-36,2	-180,6	-34,4	-173,1
Pitkäaikaisten saamisten muutos lisäys/vähennys	-7,0	-4,3	-0,8	-3,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys/vähennys	293,3	-154,7	198,2	-195,3
Maksetut osingot	-48,1	-24,0	-48,1	-24,0
Saadut ja maksetut konserniavustukset	-	-	-3,8	3,6
Osakeanti	2,1	-	2,1	-
Vähemmistöosuus	-48,6	16,5	-	-
Muut rahoituserät	-58,8	6,9	-0,1	-0,2
RAHOITUS YHTEENSÄ	96,6	-195,1	113,2	-257,1
Laskelman mukainen likvidien varojen lisäys/vähennys	-77,2	70,2	-30,9	44,1
Likvidit varat 1.1.	135,3	65,1	51,5	7,4
LIKVIDIT VARAT 31.12.	58,1	135,3	20,6	51,5

Rahoitusriskit ja niiden hallinta

Tavoite

Konsernilla on hallituksen hyväksymä rahoituspolitiikka, joka määrittelee vastuunjaon ja valtuudet rahoitustehtävissä sekä rahoitusriskien hallinnassa noudatettavat periaatteet. Lisäksi BBH:n muodostamalla alakonsernilla on sen hallituksen hyväksymä toimintaympäristön erityispiirteet huomioonottava valuuttapolitiikka. Rahoituspolitiikan päämääränä on suojautua rahoitusriskeiltä niin, etteivät konsernin likviditeetti, tulos ja vakavaraisuus vaarannu. Tässä keskeisiä tavoitteita ovat:

- konsernin maksuvalmiuden turvaaminen
- sovitun taserakenteen/vakavaraisuuden ylläpito
- korkokatteen hallinta
- valuutta- ja korkoriskin hallinta
- hyvän yrityskuvan ylläpito rahoitusmarkkinoilla.

Merkittävimpien rahoitusriskien hallinnassa noudatetaan seuraavia periaatteita.

Vastuunjako

Liiketoiminnallisen rahoitusvastuun periaatteena on suunnitella toiminta siten, että sen käyttöomaisuuteen ja käyttöpääomaan sitoma pääoma muodostuu kustannusten ja toiminnan joustavuuden kannalta optimaaliseksi, sekä määritellä lyhyen tähtäyksen liiketoiminnan vaatima rahoitustarve tai sen tuottama rahoitusylijäämä. Rahoitustoimen tehtävänä on tyydyttää liiketoiminnan rahoitustarve optimaalisella riski-kustannussuhteella tai sijoittaa ylijäämä likvidisti ja turvavasti.

Korkoriski

Korkoriskiasema määritellään nettovelan keskimääräisen korkosidonnaisuusajan perusteella. Tältä pohjalta asetetaan myös riskirajat maturiteettiperiodikohtaisille nettoriskipositioille. Korkoriskitarkastelussa myös rahoitusleasing ja

korkosidonnaiset vuokrasopimukset sisältyvät korkoriskikäsittelyeseen. Tavoitteelliseksi korkosidonnaisuusajan vaihteluväliksi on asetettu 6-12 kk. Em. määrittelyn mukainen vastuu per 31.12.1998 oli 712 Mmk (31.12.1997: 364 Mmk) ja korkosidonnaisuusaika nykyisiä lyhyitä korkoja hyödyntävä.

Valuuttariski

Valuuttariskiä tarkastellaan erikseen transaktioriskinä ja translaatoriskinä. Transaktioriskin merkitys on liiketoiminnan kotimaakeskeisyyden takia melko vähäinen. Liiketoiminnan päävaluutat ovat SEK, EUR, GBP ja DEM. Translaatoriski, jonka hallinnan tavoitteena on konsernin oman pääoman suojaaminen, on merkittävämpi BBH:n toimiessa pääosin kansantalouksissa, joiden inflaatiokehitys on voimakas ja rahoitusmarkkinat kehitymättömät. Näissä olosuhteissa rahoitussellisten riskinhallintainstrumenttien käyttö on rajallista tai kallista. Siksi BBH:n translaatoriskiä hallitaan soveltamalla ns. monetary—non-monetary -menetelmää konsernitilinpäätöksessä sekä saattamalla rahamääräiset varat ja vastuut tasapainoon toiminnallisin keinoin. Niiden kansantalouksien valuuttojen heikkenemisen varalta, joissa inflaatioero läntisiin talouksiin verrattuna on merkittävä ja joiden valuutat ovat poliittisten sääntelytoimenpiteiden kohteena, on BBH:n aikaisemmissa tilinpäätöksissä tehty varaus. Tämä varaus on purettu Venäjän ruplan ja Ukrainan hrivnan devalvoitumisen seurauksena.

Maksuvalmiusriski

Maksuvalmiuden varmistamiseksi myös poikkeusolosuhteissa konsernilla tulee olla riittävä kassavaroista, lainalimiiteistä ja luottolupauksista muodostuva maksuvalmiusvaranto, joka kattaa maksuvalmiustarpeet myös odottamattomissa tilanteissa.

Luottoriski

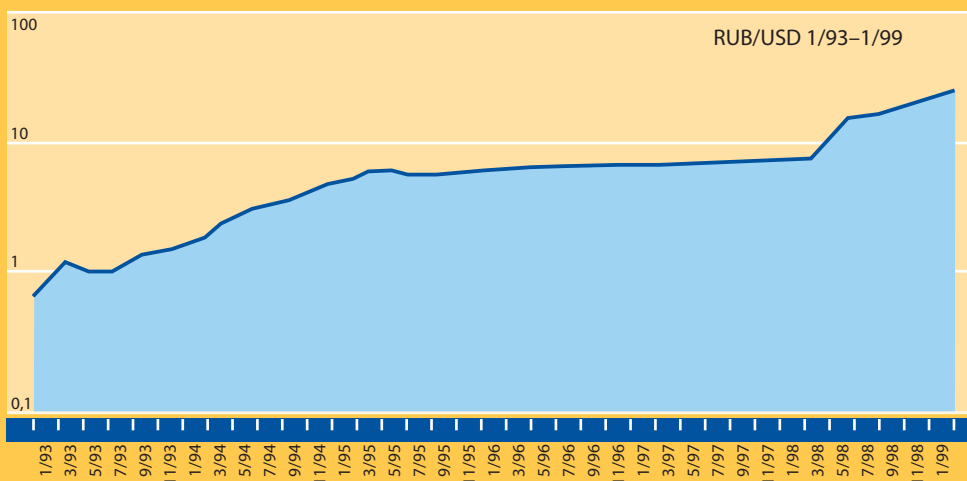
Panimoalan erityispiirteenä on valmisteverojen suuri osuus verollisesta laskutuksesta. Mahdolliseen luottotappioon sisältyvä valmistevero jää, toisin kuin arvonlisävero, panimon kannettavaksi. Periaatteena luottomyynnissä on määritellä asiakaskohtaiset luottorajat sekä vaatia saatavan turvaava vakuus.

Vastapuoliriski

Sijoituksia ja johdannaisopimuksia voidaan tehdä vain erikseen määriteltyjen vastapuolien kanssa erikseen sovittujen limiittien puitteissa.

Valuuttakurssit

BBH:n tärkeimmän valuutan Venäjän ruplan kurssi suhteessa Yhdysvaltain dollariin on v. 1993-1998 kehittynyt seuraavasti:

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on BBH:n ja sen tytäryhtiöiden yhdistelyssä käytetty seuraavia markkakursseja:

Viralliset kurssit

Valuutta	Keskikurssi			Tilinpäätöskurssi		
	1998	1997	muutos (%)	31.12.98	31.12.97	muutos (%)
EEK/FIM	0.380	0.375	1.3	0.380	0.378	0.5
LTL/FIM	1.336	1.303	2.5	1.274	1.357	-6.1
LVL/FIM	9.089	8.974	1.3	9.074	9.203	1.4
FIM/RUB	0.708	0.897	-21.1	0.226	0.906	-75.0
SEK/FIM	0.672	0.679	-1.0	0.627	0.687	-8.8
FIM/UAH	2.063	2.761	-25.0	1.487	2.840	-47.6

Tilinpäätöksen liitetiedot (Mmk)

1. Liikevaihto markkina-alueittain

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Kotimaa	1 607,9	1 641,0	1 603,5	1 596,9
Ruotsi	50,1	53,3	50,1	53,3
Venäjä, Baltia, Ukraina	1 232,5	949,6	24,8	25,0
Muut	3,0	3,6	3,0	3,6
Yhteensä	2 893,5	2 647,5	1 681,4	1 678,8

2. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	3,5	2,8	3,8	2,8
Coca-Cola sopimuskorvaus	76,0	67,0	76,0	66,0
Muut	13,4	18,7	17,1	15,0
Yhteensä	92,9	88,5	96,9	83,8

3. Materiaalit ja palvelut

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Aineet ja tarvikkeet				
Ostot tilikauden aikana	869,0	763,8	570,4	518,3
Varaston muutos	-8,6	-0,9	-5,2	24,4
	860,4	762,9	565,2	542,7
Ulkopuolisilta ostetut palvelut	319,9	298,5	274,2	270,8
Yhteensä	1 180,3	1 061,4	839,4	813,5

4. Henkilöstökulut

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Palkat ja palkkiot	305,3	282,8	214,4	209,8
Eläkekulut	38,8	40,6	37,7	37,4
Muut henkilösivukulut	64,7	56,9	31,8	31,2
Yhteensä	408,8	380,3	283,9	278,4

5. Maksetut palkat

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Toimitusjohtajat ja hallituksen jäsenet	5,1	4,2	1,9	2,0
Muut	303,6	287,9	216,0	216,7
Yhteensä	308,7	292,1	217,9	218,7

Konserniin kuuluvien yhtiöiden toimitusjohtajien eläkeiäksi on sovittu 60-65 vuotta.
Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta.
Hallituksen jäseniltä tai toimitusjohtajilta ei ole lainasaamisia.

6. Henkilöstö keskimäärin

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Toimihenkilöt	541	551	525	511
Työntekijät	820	842	820	834
Suomi yhteensä	1 361	1 393	1 345	1 345
BBH (100 %)	5 608	4 057		

7. Poistot ja arvonalennukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Liikearvo	2,1	5,2		
Muut pitkävaikutteiset menot	11,8	10,9	30,9	29,7
Maa-alueet	10,5	10,5		
Rakennukset ja rakennelmat	35,9	29,8	20,6	16,8
Koneet ja kalusto	105,0	97,1	61,2	65,2
Yhteensä	165,4	153,5	112,7	111,7

8. Rahoitustuotot ja -kulut

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Tuotot pitkäaikaisista sijoituksista				
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	0,1	0,3		
Osinkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä				5,1
Osakkuusyhtiöiltä			20,0	2,4
Muilta	0,3	0,1	0,3	0,1
Yhteensä	0,3	0,4	20,2	7,6
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			0,1	-
Muilta	12,7	13,4	2,5	1,7
Yhteensä	12,7	13,4	2,6	1,7
Sijoitusten arvonalennukset				
Rahoitusarvopapereiden arvonalennukset	-4,5			
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille				-0,6
Muille	-89,6	-19,3	-13,8	-15,2
Yhteensä	-89,6	-19,3	-13,8	-15,8
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-81,0	-5,5	9,1	-6,4
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyy kurssieroja, netto	-67,0	3,6		0,3

9. Satunnaiset erät

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Saadut konserniavustukset				3,6
Annetut konserniavustukset			-3,8	
Valuuttakurssivaraus 1996		-10,7		
Laskennalliset verosaamiset aikaisemmilta vuosilta	13,4		13,4	
Laskennalliset verovelat aikaisemmilta vuosilta	-3,2			
Yhteensä	10,1	-10,7	9,6	3,6

10. Tilinpäätössiirrot

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Suunnitelman mukaisten ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus			24,4	-19,5
Siirtymävarauksen tulotus				35,8
Yhteensä			24,4	16,3

11. Välittömät verot

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Tuloverot satunnaisista eristä			1,1	-1,0
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	-171,5	-175,8	-65,1	-80,6
Laskennallisen verovelan muutos	18,0	5,8	4,7	
Yhteensä	-153,4	-170,0	-59,4	-81,6

Käyttöomaisuuden muutokset

12. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
12.1 MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT				
Hankintameno 1.1.	189,5	166,9	246,2	224,0
Muuntoero	-0,3	-		
Lisäykset	12,9	23,7	11,9	22,3
Vähennykset	-	-1,1		
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.	202,1	189,5	258,1	246,2
Kertyneet poistot 1.1.	-127,7	-116,8	-166,2	-136,5
Muuntoero	0,1	-		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot				
Tilikauden poisto	-11,8	-10,9	-30,9	-29,7
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-139,3	-127,7	-197,1	-166,2
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	62,8	61,8	61,0	80,1
12.2 KONSERNILIIKEARVO				
Hankintameno 1.1.	36,2	34,5		
Muuntoero	-3,3	0,5		
Lisäykset	-	1,3		
Vähennykset	-1,0	-		
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.	31,9	36,2		
Kertyneet poistot 1.1.	-25,3	-19,6		
Muuntoero	2,5	-0,3		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot				
Tilikauden poisto	-2,1	-5,2		
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-24,9	-25,3		
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	7,0	10,9		
12.3 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ				
Hankintameno 1.1.	225,7	201,4	246,2	224,0
Muuntoero	-3,6	0,5	-	-
Lisäykset	12,9	25,0	11,9	22,3
Vähennykset	-1,0	-1,1	-	-
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.	234,0	225,7	258,1	246,2
Kertyneet poistot 1.1.	-153,0	-136,4	-166,2	-136,5
Muuntoero	2,7	-0,3	-	-
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-0,2	-	-
Tilikauden poisto	-13,9	-16,1	-30,9	-29,7
Arvonlennukset	-	-	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	-164,2	-153,0	-197,1	-166,2
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	69,8	72,7	61,0	80,1

13. Aineelliset hyödykkeet

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
13.1 MAA- JA VESIALUEET				
Hankintameno 1.1.	134,6	133,0	91,2	89,5
Muuntoero	-	-		
Lisäykset	5,8	2,3	2,4	2,3
Vähennykset	-0,5	-0,6	-0,5	-0,6
Siirrot erien välillä	-	-		
Hankintameno 31.12.	140,0	134,6	93,1	91,2
Kertyneet poistot 1.1.	-31,1	-20,6		
Muuntoero	-	-		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-		
Tilikauden poisto	-10,5	-10,5		
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-41,7	-31,1	-	-
Arvonkorotukset	20,5	20,5	20,5	20,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	118,8	124,0	113,6	111,7
13.2 RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT				
Hankintameno 1.1.	663,4	588,8	485,0	479,0
Muuntoero	5,8	1,2		
Lisäykset	92,4	74,4	14,0	4,4
Vähennykset	-9,5	-10,5	-8,7	-7,8
Siirrot erien välillä	3,1	9,4		9,4
Hankintameno 31.12.	755,2	663,4	490,3	485,0
Kertyneet poistot 1.1.	-262,7	-236,9	-219,7	-205,7
Muuntoero	-16,6	-		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	5,4	4,0	5,2	2,8
Tilikauden poisto	-35,9	-29,8	-20,6	-16,8
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-309,8	-262,7	-235,1	-219,7
Arvonkorotukset	44,5	44,5	44,5	44,5
Kirjanpitoarvo 31.12.	489,8	445,2	299,7	309,8
13.3 KONEET JA KALUSTO				
Hankintameno 1.1.	1 382,9	1 274,9	1 047,4	1 033,4
Rahoitusleasingsopimukset	86,7			
Muuntoero	-13,0	2,9		
Lisäykset	348,4	151,6	35,3	30,3
Vähennykset	-43,4	-52,9	-21,1	-22,7
Siirrot erien välillä	3,6	6,4	3,6	6,4
Hankintameno 31.12.	1 765,1	1 382,9	1 065,1	1 047,4
Kertyneet poistot 1.1.	-869,9	-793,2	-759,7	-714,5
Muuntoero	-4,0	0,1		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	29,2	20,3	16,3	20,0
Tilikauden poisto	-105,1	-97,1	-61,2	-65,2
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-949,7	-869,9	-804,6	-759,7
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	815,4	513,0	260,5	287,7
13.4 ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET HANKINNAT				
Hankintameno 1.1.	186,2	65,9	4,3	23,4
Muuntoero	-15,9	0,7		
Lisäykset	126,3	143,1	27,2	3,8
Vähennykset	-	-7,8		-7,1
Siirrot erien välillä	-3,6	-15,8	-3,6	-15,8
Hankintameno 31.12.	293,0	186,2	28,0	4,3
13.5 AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ				
Hankintameno 1.1.	2 367,1	2 062,7	1 627,8	1 625,2
Rahoitusleasingsopimukset	86,7			
Muuntoero	-23,2	4,8		
Lisäykset	573,0	371,3	79,0	40,8
Vähennykset	-53,4	-71,8	-30,3	-38,2
Siirrot erien välillä	3,1			
Hankintameno 31.12.	2 953,3	2 367,0	1 676,5	1 627,8

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Kertyneet poistot 1.1.	-1 163,7	-1 050,7	-979,3	-920,2
Muuntoero	-20,6	0,1		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	34,6	24,3	21,5	22,8
Tilikauden poisto	-151,5	-137,3	-81,8	-82,0
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.	-1 301,2	-1 163,7	-1 039,6	-979,3
Arvonkorotukset	65,0	65,0	65,0	65,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 717,1	1 268,3	701,8	713,5

14. Sijoitukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
14.1 TYTÄRYHTIÖOSAKKEET				
Hankintameno 1.1.			3,2	41,0
Lisäykset			3,8	
Vähennykset				-37,8
Siirrot erien välillä			3,1	
Kirjanpitoarvo 31.12.			10,1	3,2

14.2 OSAKKUUSYHTIÖOSAKKEET				
Hankintameno 1.1.	10,1	3,1	225,7	142,3
Muuntoero	-0,6	-		
Lisäykset	9,0	7,0	121,4	83,4
Vähennykset	-			
Siirrot erien välillä	-3,1		-3,1	
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,4	10,1	344,0	225,7

14.3 MUUT OSAKKEET				
Hankintameno 1.1.	14,4	8,8	8,5	8,5
Muuntoero	-0,5	-		
Lisäykset	16,5	5,5	2,0	
Vähennykset	-1,3			
Siirrot erien välillä				
Kirjanpitoarvo 31.12.	29,0	14,4	10,5	8,5

14.4 SIIJOITUKSET YHTEENSÄ				
Hankintameno 1.1.	24,5	11,9	237,4	191,8
Muuntoero	-1,1	-		
Lisäykset	25,5	12,5	127,3	83,4
Vähennykset	-1,3			-37,8
Siirrot erien välillä	-3,1			
Kirjanpitoarvo yht. 31.12.	44,5	24,5	364,7	237,4

15. Tuotannon koneiden ja laitteiden poistamaton hankintameno

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
	694,2	477,2	228,6	252,1

16. Arvonkorotukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Maa- ja vesialueet 1.1.	20,5	20,5	20,5	20,5
Rakennukset ja rakennelmat 1.1.	44,5	44,5	44,5	44,5
Maa- ja vesialueet 31.12.	20,5	20,5	20,5	20,5
Rakennukset ja rakennelmat 31.12.	44,5	44,5	44,5	44,5

17. Osakkeet ja osuudet

	Osakkeiden lukumäärä	emoyhtiö	Osuus osakeista konserni	Osakkeiden nimellisarvo	Osakkeiden kirjanpitoarvo
EMOYHTIÖN SUORAAN OMISTAMAT KONSERNIYRITYKSET				(1 000)	Tmk
Hartwa-Trade Oy Ab, Helsinki	23 807	100	100	1 190	3 019
Lapin Kulta Oy	100	100	100	100	100
Helepark Oy	402	100	100	40	42
Kehitys Oy Piispantorni	220	100	100	22	22
Kiinteistö Oy Ristipellontie 13	1 908	100	100	10	1 020
Asunto Oy Ankkurisaarentie 22	1 500	100	100	15	5 949
					10 152
OSAKKUUSYHTIÖT					
Baltic Beverages Holding AB	2 000 000	50	50	200 000 SEK	343 029
Cool Drinks International Oy Ab	10 000	50	50	1 000	1 000
Yhteensä					344 029

BALTIC BEVERAGES HOLDIN AB:N TYTÄRYHTIÖT

	Osuus osakeista BBH konserni		BBH:n kirjanpitoarvo
	BBH	konserni	1 000 SEK
Saku, Viro	75	38	82 060
Aldaris, Latvia	75	38	108 271
Baltika, Venäjä	74	37	180 236
Kalnapilis, Liettua	86	43	76 155
Yarpivo, Venäjä	51	25	88 711
Slavutich, Ukraina	70	35	167 319
Taopin, Venäjä	69	34	198 206
Slavuta, Ukraina	66	33	17 262
BBE, Estland	100	50	252
Yhteensä			918 472

BALTIC BEVERAGES HOLDIN AB:N OSAKKUUSYHTIÖT

	Osuus osakeista BBH konserni		BBH:n kirjanpitoarvo	Konsernin kirjanpitoarvo
	BBH	konserni	1 000 SEK	1 000 FIM
Kolos, Ukraina	24	12	28 564	8 951
Lit malt, Liettua	50	25	19 600	6 142
Saku Linna, Viro	50	25	1 049	329
Yhteensä			49 213	15 421

MUUT OSAKKEET JA OSUUDET

	Osakkeiden lukumäärä	BBH	Osuus osakeista konserni	Osakkeiden nimellisarvo	Kirjanpitoarvo Emoyhtiön suora omistus	Välillinen om. BBH:n kautta
					(1 000)	Tmk
Helsinki-Halli Oy A-sarja	24				240	2 400
Jokerit HC Oy	101 100				1 010	2 000
Asunto Oy Moikoisten Tammilinna	160				4	1 920
Oy Navarino Ab	19 256				1 926	1 445
Asunto Oy Joutiainen	180				455	455
Hex Oy, Helsingin Pörssi	24 400				244	200
Suomen Palautuspakkaus Oy	200				200	201
Utenos Alus-Liettua			9,75			13 527
Utenos Gerimai-Liettua			4,9			4 027
Muut osakkeet ja osuudet					1 926	1 000
Yhteensä					10 547	18 553

18. Vaihto-omaisuus

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Aineet ja tarvikkeet	329,1	320,5	234,4	229,2
Keskeneräiset tuotteet	16,4	22,9	8,1	8,0
Valmiit tuotteet/tavarat	62,4	48,7	48,8	41,7
	407,8	392,1	291,3	279,0

19. Pitkäaikaiset saamiset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Lainasaamiset	12,4	5,3	5,1	4,3

20. Lyhytaikaiset saamiset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Myyntisaamiset	355,6	297,7	312,5	260,6
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä				
Myyntisaamiset			0,1	0,1
Muut saamiset			0,7	5,1
Siirtosaamiset			0,2	1,2
	1,0	6,4		
Saamiset osakkuusyhtiöiltä				
Myyntisaamiset	6,0	9,7	12,1	19,4
Lainasaamiset	57,1	-	114,2	
Muut saamiset	0,6	0,1	1,1	0,1
Siirtosaamiset	1,5	0,2	2,9	0,2
	65,2	10,0	130,3	19,7
Muut saamiset	70,5	81,2	12,1	7,1
Siirtosaamiset	70,6	65,7	11,5	18,6
	141,2	146,9	23,6	25,7
Lyhytaikaiset saamiset yht.	561,9	454,5	467,5	312,4

21. Siirtosaamiset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Ennakkomaksut toimittajille	14,5	30,7		
Arvonlisäverosaamiset ja saamiset tullilta	16,0	0,6		
Verosaamiset	9,3	8,1		
Muut siirtosaamiset	32,3	26,5	14,7	20,0
Yhteensä kauden lopussa	72,1	65,8	14,7	20,0

22. Laskennalliset verosaamiset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Ajoituseroista johtuva verosaaminen	21,7		18,0	

23. Oma pääoma

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Osakepääoma 1.1.	60,3	60,3	60,3	60,3
Uusmerkintä	0,1		0,1	
Osakepääoma 31.12.	60,4	60,3	60,4	60,3
Ylikurssirahasto 1.1.	357,3	357,3	357,3	357,3
Emissiovoitto	1,9		1,9	
Ylikurssirahasto 31.12.	359,3	357,3	359,3	357,3
Muut rahastot 1.1.				
Siirto voittovaroista	167,4			
Muut rahastot 31.12.	167,4			

Edellisten tilikausien voitto 1.1.	603,4	307,2	167,7	41,6
Osingonjako	-48,1	-24,0	-48,1	-24,0
Lahjoitukset	-0,1	-0,2	-0,1	-0,2
Arvonkorotusten verovelka	-18,2		-18,2	
Muuntoero	-58,7	7,1		
Siirto muihin rahastoihin	-167,4			
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	310,8	290,1	101,3	17,5
Tilikauden voitto	271,7	313,3	178,8	150,3

24. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Edellisten tilikausien voitto	310,8	290,1	101,3	17,5
Tilikauden voitto	271,7	313,3	178,8	150,3
Kertyneestä poistoerosta omaan pääomaan merkitty osuus	-186,7	-203,9		
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.	395,9	399,5	280,2	167,7

25. Tilinpäätössiirtojen kertymä

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Kertynyt poistoero 1.1.			283,2	263,7
Poistoeron muutos 1998			-24,4	19,5
Kertynyt poistoero 31.12.			258,8	283,2
Siirtymävaraus 1.1.				35,8
Siirtymävarauksen purku				-35,8
Siirtymävaraus 31.12.				0,0

26. Pakolliset varaukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Tuote- ja päällystekustannukset	52,4	27,4	52,4	27,4
Vuokrat ja kiinteistö-kustannukset	4,9	18,5	4,9	18,5
Henkilöstökulut	1,1		1,1	
Muut	4,1		4,1	
Yhteensä	62,5	45,8	62,5	45,8

27. Laskennallinen verovelka

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Verovelka poistoerosta ja vapaaehtoisista varauksista	72,6	79,3		
Verovelka arvonorotuksista	18,2		18,2	
Ajoituseroista johtuva verovelka	3,1	3,1		
Yhdistelytoimenpiteistä johtuva verovelka	0,3			
Yhteensä	94,1	82,4	18,2	

28. Pitkäaikainen vieras pääoma

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Vaihtovelkakirjalainat	-	-	-	-
Lainat rahoituslaitoksilta	91,3	122,2	91,3	122,2
Eläkelainat	-	0,1		0,1
Muut pitkäaikaiset velat	37,1	47,8	29,5	38,5
Leasingvelat	56,4	-		
Yhteensä	184,8	170,1	120,8	160,8

29. Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Rahalaitoslainat	9,2	12,2	9,2	12,2
Muut pitkäaikaiset lainat	0,7	1,5	0,7	1,5
Yhteensä	9,9	13,7	9,9	13,7

30. Optiolaina

Vuoden 1994 optiolainasta 37,5 tmk on maksamatta.

Optiotodistusten merkintäajat ovat seuraavat

Litt.B 4* 31 250 kpl A-osakkeita	1.9.1999-31.1.2000
Litt.C 4* 31 250 kpl A-osakkeita	1.9.2000-31.1.2001
Litt.D 4* 31 250 kpl A-osakkeita	1.9.2001-31.1.2002

Merkintähinta on 16,40 mk/osake.

31. Lyhytaikainen vieras pääoma

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Vaihtovelkakirjalainat	-	-	-	-
Lainat rahoituslaitoksilta	28,0	22,4	28,0	22,4
Saadut ennakot	3,9	32,9		25,9
Ostovelat	221,0	130,7	112,8	73,9
Seuraavan vuoden leasingmaksut	30,2	-		

VELAT SAMAAKONSERNIIN KUULUVILLE YRITYKSILLE

Ostovelat			0,4
Muut velat		3,9	0,1
Siirtovelat		-	0,4

VELAT OSAKKUUSYHTIÖILLE

Ostovelat	0,1	-	6,2
Muut velat	0,3	0,9	0,9
Siirtovelat		0,4	0,2

VELAT MUILLLE

Muut velat	403,0	151,1	226,1	30,5
Siirtovelat	444,5	459,9	398,6	441,9

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1 131,0	798,3	770,0	602,9
--------------------------------------	---------	-------	-------	-------

32. Siirtovelat

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997
Arvonlisäverovelka	82,5	78,0	80,2	78,0
Valmisteverovelat	166,6	158,4	156,8	158,4
Verovelat	5,2	56,1	2,1	55,8
Palkat ja sosiaalikulut	65,1	56,6	64,0	56,6
Muut jaksotukset	125,0	111,3	95,5	93,7
Yhteensä	444,5	460,4	398,6	442,5

33. Vastuusitoumukset

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997

OMIEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI ANNETUT KIINNITYKSET

Kiinteistökiinnitykset	232,6	242,7	232,6	242,7
Vuokraoikeuteen kiinnitykset	14,1	14,1	14,1	14,1
Koneet	25,7	-		

Vaihto-omaisuus	0,3	9,0		
Yrityskiinnitykset	120,0	120,0	120,0	120,0
Yhteensä	392,6	385,8	366,6	376,8

MUIDEN SITOUMUSTEN VAKUUDEKSI ANNETUT TAKAUKSET

Takaukset johto osakkaat osakkuusyhtiöt muut	0,3	0,1	0,3	0,1
	12,6	0,4		0,4
	13,3	21,8	13,3	21,8
Takaisinostovastuut	15,3	19,2	15,3	19,2
Yhteensä	41,4	41,4	28,8	41,4

LEASINGVASTUUT

Kiinteistöleasingvastuut tilikaudella 1999 maksettavat leasingvuokrat	9,8	9,9	9,8	9,9
myöhemmin maksettavat leasingvuokrat	38,3	47,7	38,3	47,7
Muut leasingvastuut tilikaudella 1999 maksettavat leasingvuokrat*) myöhemmin maksettavat leasingvuokrat*)		33,7	32,6	33,6
		67,3	59,3	67,2
Takaisinostovastuut*)		8,3	7,5	8,3
Yhteensä	48,1	166,9	147,6	166,7
Yhteensä	482,1	594,2	543,1	584,9

*) Rahoitusleasing sopimukset on sisällytetty vuonna 1998 konsernitaseeseen.

KORKOTERMIINIT 31.12.1998

Korkoterminien nimellisarvo on 200 Mmk. Korkoterminisopimukset on arvostettu tilinpäätöshetken markkina-arvoon.

34. Velat, joista annettu vakuuksia

	Konserni		Emoyhtiö	
	1998	1997	1998	1997

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä

Rahalaitoslainat	126,9	144,6	119,3	144,6
Muut lyhytaikaiset lainat	18,3	9,0		
Luottolimiitit, joista käytetty 31.12.	225,0	225,0	225,0	225,0
	121,9	-	114,9	-
Lainat yhteensä	267,0	153,6	234,2	144,6

Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	392,6	385,8	366,6	376,8
--	-------	-------	-------	-------

Velat, joiden vakuudeksi annettu takauksia

Ostovelat	12,6	-		
-----------	------	---	--	--

Osakkuusyhtiöiden puolesta annetut takaukset yht.	12,6	-		
---	------	---	--	--

Konsernin tunnusluvut

		1994	1995	1996	1997	1998
Tuloslaskelma						
Liikevaihto	Mmk	1 744,4	1 723,1	2 000,2	2 647,6	2 893,5
Muutos, %	%	5,4	-1,2	16,1	32,4	9,3
Liikevoitto	Mmk	83,3	85,2	238,0	567,6	560,8
osuus liikevaihdosta	%	4,8	4,9	11,9	21,4	19,4
Voitto ennen satunnaisia eriä	Mmk	39,5	45,7	207,5	562,1	479,7
osuus liikevaihdosta	%	2,3	2,7	10,4	21,2	16,6
Voitto ennen veroja	Mmk	39,5	45,7	207,5	551,4	489,9
osuus liikevaihdosta	%	2,3	2,7	10,4	20,8	16,9
Tilikauden voitto	Mmk	18,0	4,8	95,2	313,3	271,7
osuus liikevaihdosta	%	1,0	0,3	4,8	11,8	9,4
Tase						
Käyttöomaisuus	Mmk	1 007,9	1 003,7	1 144,1	1 365,6	1 831,5
Vaihto-omaisuus	Mmk	321,5	296,4	384,4	392,1	407,8
Saamiset	Mmk	303,2	285,9	360,3	459,8	596,0
Lyhytaikaiset talletukset	Mmk				58,4	0,2
Rahat ja pankkisaamiset	Mmk	23,8	15,2	65,1	76,9	57,9
Oma pääoma	Mmk	350,9	461,0	724,8	1 021,0	1 169,7
Vähemmistöosuus	Mmk	59,9	57,3	150,4	235,1	251,2
Pakolliset varaukset	Mmk	24,6	41,3	25,4	45,8	62,5
Laskennallinen verovelka	Mmk	87,5	84,8	88,2	82,4	94,1
Pitkäaikainen vieras pääoma	Mmk	355,5	271,8	184,9	170,2	184,8
Lyhytaikainen vieras pääoma	Mmk	778,0	685,0	780,2	798,3	1 131,0
Taseen loppusumma	Mmk	1 656,4	1 601,2	1 953,9	2 352,8	2 893,4
Korollinen vieras pääoma	Mmk	596,7	528,1	458,8	274,4	618,1
Koroton vieras pääoma	Mmk	624,3	513,5	594,5	776,5	791,8
Tunnusluvut						
Oman pääoman tuotto (ROE)	%	7,2	4,1	18,5	36,8	24,4
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)	%	8,8	8,7	20,6	40,6	28,4
Korkokate		4,1	5,4	9,9	38,0	24,8
Omavaraisuusaste	%	24,8	32,4	44,9	54,1	49,2
Gearing	%	139,5	99,0	45,0	11,1	39,4
Bruttoinvestoinnit						
käyttöomaisuuteen	Mmk	157,8	184,4	289,0	408,7	611,3
osuus liikevaihdosta	%	9,0	10,7	14,4	15,4	21,1
Tutkimus- ja kehitysmenot	Mmk	5,9	6,1	6,4	8,2	8,3
osuus liikevaihdosta	%	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3
Henkilöstö keskimäärin (BBH 50 %)		2 503	2 484	2 570	3 422	4 165
Hartwall		1 897	1 675	1 469	1 393	1 361
BBH (100 %)		1 211	1 619	2 202	4 057	5 608

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Oman pääoman tuotto ROE	tulos rahoituserien jälkeen ./ verot oma pääoma + vähemmistöosuus, keskimäärin tilikauden aikana
Sijoitetun pääoman tuotto ROI	tulos rahoituserien jälkeen + korko- ja muut rahoituskulut taseen loppusumma ./ koroton vieras pääoma ./ pakolliset varaukset, keskimäärin tilikauden aikana
Korkokate	tulos rahoituserien jälkeen + poistot + korko- ja muut rahoituskulut korko- ja muut rahoituskulut
Omavaraisuusaste	oma pääoma + vähemmistöosuus taseen loppusumma ./ saadut ennakot
Gearing	korollinen vieras pääoma - rahat ja pankkisaamiset oma pääoma + vähemmistöosuus
Henkilöstö keskimäärin	Keskiarvo kuukausien lopun henkilömääristä

Osakekohtaiset osakeantioikaistut tunnusluvut

		1994	1995	1996	1997	1998
Tulos/osake (EPS)	mk	0,40	0,10	1,68	5,33	4,30
Oma pääoma/osake	mk	7,72	8,90	11,92	16,79	19,24
Osinko/osake						
A-osake	mk	0,28	0,30	0,40	0,80	0,90*)
K-osake	mk	0,18	0,22	0,38	0,78	0,88*)
Osinko/tulos	%	64,3	305,3	25,2	14,8	20,7
A-osake						
Efektiivinen osinkotuotto	%	2,1	1,9	1,0	0,9	1,1
P/E-luku		32,21	155,77	23,81	16,94	19,48
Osakeantioikaistut kurssit						
keskikurssi	mk	16,04	14,24	25,84	62,22	108,88
alin kurssi	mk	12,40	11,00	16,00	39,80	45,60
ylin kurssi	mk	18,20	16,60	40,40	97,00	209,30
kurssi kauden lopussa	mk	13,40	16,20	40,40	90,00	82,50
keskikurssi 30.12.	mk			40,01	90,27	83,76
Vaihdon kehitys	1 000 kpl	3 115	3 400	17 650	13 805	17 332
A-osakkeiden kokonaismäärästä	%	8,9	7,7	35,9	26,1	32,7
Osakekannan markkina-arvo tilikauden lopussa						
A-osakkeet	Mmk	469	711	2 116	4 775	4 441
K-osakkeet	Mmk	134	120	296	668	620
Yhteensä	Mmk	603	831	2 412	5 443	5 061
Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä						
A-osake	1 000 kpl	35 125	37 405	49 220	53 400	53 400
Osakesarjat						
Yhteensä	1 000 kpl	45 125	46 760	56 620	60 800	60 800
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa						
A-osake	1 000 kpl	35 500	44 400	53 400	53 400	53 400
Osakesarjat						
Yhteensä	1 000 kpl	45 500	51 800	60 800	60 800	60 800

*) Hallituksen ehdotus

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Tulos/osake (EPS)	tulos rahoituserien jälkeen ./verot ./ vähemmistöosuus tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakkeiden lukumäärä
Oma pääoma/osake	oma pääoma osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa
Osinko/osake	tilikauden osinko osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa
Osinko/tulos	tilikauden osinko tulos rahoituserien jälkeen ./verot ./ vähemmistöosuus
Efektiivinen osinkotuotto	osinko/osake oikaistu pörssikurssi tilinpäätöspäivänä
P/E-luku	oikaistu pörssikurssi tilinpäätöspäivänä tulos/osake (EPS)
Osakekannan markkina-arvo tilikauden lopussa	tilikauden lopussa oleva osakkeiden määrä kerrottuna saman hetken pörssikursilla

Kutsu yhtiökokoukseen

Oyj Hartwall Abp:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään tiistaina 27.4.1999 klo 17.00 Hartwall Areenalla osoitteessa Veturitie 13, Länsi-Pasila, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden rekisteröinti ja äänestyslippujen jako alkaa kokouspaikalla klo 16.00.

Kokouksessa käsitellään:

1. Yhtiöjärjestyksen 11 §:n mukaan varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat asiat.
2. Hallituksen esitys osakepääoman muuntamiseksi euroiksi.
3. Hallituksen esitys osakepääoman korottamiseksi 1 922 245 euron suuruisella rahastoannilla 60 425 000 markasta, joka vastaa 10 162 755 euroa, 12 085 000 euroon. Rahastoanti toteutetaan siten, että kyseinen määrä siirretään ylikurssirahastosta osakepääomaan antamatta uusia osakkeita, jolloin kirjanpidolliseksi vasta-arvoksi tulee 0,20 euroa/osake. Esitykseen liittyen yhtiöjärjestyksen 3 § 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiön vähimmäispääoma on 12 085 000 euroa ja enimmäispääoma 48 340 000 euroa, joissa rajoissa osakepääoma voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta.
4. Hallituksen esitys osakkeen nimellisarvon poistamiseksi. Esitykseen liittyen ehdotetaan, että yhtiöjärjestyksen 3 § 2 momentti poistetaan.
5. Kun osakkeiden nimellisarvo poistetaan, osakeyhtiölaki edellyttää, että osakkeiden vähimmäis- ja enimmäismäärät mainitaan yhtiöjärjestyksessä. Tämä johdosta ehdotetaan, että yhtiöjärjestyksen 4 § 1 momentti muutetaan niin, että A- ja K-osakkeiden yhteismäärä on vähintään 60 425 000 kappaletta ja enintään 241 700 000 kappaletta ja että K-osakkeiden enimmäismäärä voi olla 29 600 000 kappaletta ja A-osakkeiden enimmäismäärä 241 700 000 kappaletta.

Tilinpäätös

Tilinpäätöstä koskevat asiakirjat sekä hallituksen ehdotukset ovat osakkeenomistajien nähtävinä viikon ajan ennen kokousta yhtiön pääkonttorissa. Niistä lähetetään pyydettyä jäljennös osakkeenomistajille.

Ilmoittautuminen

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 22.4.1999 on merkitty osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittaa osallistumisestaan yhtiön konttoriin kirjallisesti osoitteella Oyj Hartwall Abp, PL 31, 00391 Helsinki, sähköpostitse osoitteeseen yk99@hartwall.fi, telefaksilla (09) 540 2528 tai puhelimitse

(09) 540 2533 / Anne Manner,
(09) 540 2330 / Brita Granström, tai
(09) 540 2471 / Marianne Jokisalo.

Ilmoittautumisten tulee olla perillä viimeistään 23.4.1999 klo 16.00. Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan ennakkoilmoittautumisen yhteydessä.

Osinko

Hallitus ehdottaa, että vuodesta 1998 jaetaan osinkoa 0,90 mk A-osakkeelta ja 0,88 mk K-osakkeelta. Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka täsmäytyspäivänä 30.4.1999 on rekisteröitynä Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämässä osakasluettelossa. Osingonmaksupäivä on 7.5.1999.

Helsingissä, helmikuun 11. päivänä 1999

Hallitus

Kutsu

Yhtiökokouksen jälkeen osakkeenomistajat kutsutaan tervetulleiksi perinteiseen vapaamuotoiseen yhdessäoltilaisuuteen, jossa on mahdollisuus keskustella Hartwallin edustajien kanssa ja samalla tutustua yhtiön tuotteisiin.

Jussi Länsiö
toimitusjohtaja

Voitonjakoehdotus

Konsernin voittovarot ovat konsernitaseen 31.12.1998 mukaan 582 543 985,44 markkaa, josta jakokelpoiset varat ovat 395 857 321,17 markkaa. Emoyhtiön voittovarot taseen 31.12.1998 mukaan muodostuvat seuraavasti:

voittovarot edellisiltä vuosilta	101 345 033,31	markkaa
tilikauden tulos	178 832 868,83	markkaa
	280 177 902,14	markkaa

Osinkoon oikeuttavia osakkeita on yhteensä 60 425 000 kappaletta.

Hallitus ehdottaa, että jakokelpoiset varat käytetään seuraavalla tavalla:

osakkeenomistajille maksetaan osinkoa vuodelta 1998		
0,90 mk A-osakkeelta	47 722 500,00	markkaa
0,88 mk K-osakkeelta	6 512 000,00	markkaa
	54 234 500,00	markkaa

hallituksen käytettäväksi yleishyödyllisiin tarkoituksiin varataan	200 000,00	markkaa
--	------------	---------

käyttämättömiksi voittovaroiksi jää	225 743 402,14	markkaa
-------------------------------------	----------------	---------

Helsingissä, 11. päivänä helmikuuta 1999

Gustav von Hertzen

Erik Hartwall

Paul Bergqvist

Pertti Hernesniemi

L. J. Jouhki

Erkki Kilpinen

Henrik Therman

Jussi Länsiö
toimitusjohtaja

Tilintarkastuskertomus

Oyj Hartwall Abp:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Oyj Hartwall Abp:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilivuodelta 1998. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelmat, taseet, rahoituslaskelmat ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja yhtiön hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konserni-tilinpäätöksineen voidaan vahvistaa ja vastuuvapaus voidaan myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys tilivuoden voiton käyttämisiksi on osakeyhtiölain mukainen.

Olemme perehtyneet tilikauden aikana julkistettuihin osavuosi-katsauksiin. Käsityksemme mukaan osavuosi-katsaukset on laadittu niitä koskevien säännösten mukaisesti.

Helsingissä 4. maaliskuuta 1999

KPMG WIDERI OY AB

Sixten Nyman
KHT

Lasse Holopainen
KHT

Tietoa Oyj Hartwall Abp:n osakkeista

Osakepääoma

Oyj Hartwall Abp:n osakepääoma oli vuoden 1998 lopussa 60 425 000 mk. Vuonna 1994 otettuun optiolainaan liittyvillä optiotodistuksilla merkittiin merkintäehtojen mukaisesti A-osakkeita 125 000 kappaletta. Yhtiön osakkeen nimellisarvo alennettiin 27.4.1998 yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti viidestä markasta yhteen markkaan, jolloin kummankin osake-sarjan kappalemäärä viisinkertaistui. Hartwallin osakekanta vuoden lopussa muodostuu yhteensä 60 425 000 osakkeesta. Ne jakautuvat 7 400 000 K-osakkeeseen ja 53 025 000 A-osakkeeseen, joista jälkimmäinen on noteerattu Helsingin Arvopaperipörssissä 1.7.1994 lähtien.

Jokainen A-osake oikeuttaa yhtiökokouksessa yhteen ja jokainen K-osake 20 ääneen. A-osakkeet oikeuttavat vähintään kaksi %-yksikköä suurempaan osinkoon kuin K-osakkeet.

Osakkeiden vaihto 1998

Yhtiön A-osakkeiden vaihdon arvo vuonna 1998 oli 1 887,1 Mmk ja vaihdon määrä A-osakkeiden kokonaismäärästä 32,7 %. A-osakkeiden vaihtomäärät ja kurssit ajanjaksoina 1.1.-25.4. ja 27.4.-31.12.1998 olivat seuraavat:

		Ennen splitiä 1.1.-25.4.98	Splitin jälkeen 27.4.-31.12.98
Vaihto	kpl	462 191	15 020 824
Alin kurssi	mk	430,00	45,60
Ylin kurssi	mk	775,00	209,30
Keskikurssi	mk	565,10	108,24
Päätöskurssi 31.12.1998	mk		82,50

Osakkeenomistajia oli vuoden lopussa 8 521, ja ulkomaalaisomistuksen osuus oli 32,4 %.

20 suurinta osakkeenomistajaa 31.12.1998

	Osakkeet kpl	Osuus osake- kannasta (%)	Äänistä %
Hartwall Yhtiöt Oy			
- K-osakkeet	5 900 000	9,8	58,7
- A-osakkeet	361 600	0,6	0,2
	6 261 600	10,4	58,9
Pripps Ringnes AB			
- K-osakkeet	1 500 000	2,5	14,9
- A-osakkeet	10 842 500	17,9	5,4
	12 342 500	20,4	20,3
Hartwall P-G, kuolinpesä	5 306 000	8,8	2,6
K Hartwall Oy Ab	1 767 075	2,9	0,9
Hartwall Gösta, kuolinpesä	1 677 600	2,8	0,8
Therman Robert	1 500 140	2,5	0,7
Kuntien eläkevakuutus	1 403 165	2,3	0,7

Osakepääoman rakenne 31.12.1998

	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista	Ääniä	Osuus äänistä
K-osakkeet	7 400 000	12,2 %	148 000 000	73,6 %
A-osakkeet	53 025 000	87,8 %	53 025 000	26,4 %
	60 425 000	100,0 %	201 025 000	100,0 %

Omistusrakenne 31.12.1998

	Omistuksia kpl	Osakkeita kpl	Äänimäärä kpl
Kotitaloudet ja yksityishenkilöt	7 704	28 488 493	28 488 493
Yritykset	627	8 730 664	120 830 664
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	45	1 109 533	1 109 533
Julkisyhteisöt	22	2 279 340	2 279 340
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	70	224 825	224 825
	8 468	40 832 855	152 932 855
Ulkomaat yhteensä *)	53	19 565 455	48 065 455
	8 521	60 398 310	200 998 310

*) joista hallintarekisteröidyt 10 7 157 400 7 157 400

Omistusjakauma 31.12.1998

Osakkeita per osakas	Osakkaita	%-osuus	Osakemäärä	%-osuus osakekannasta
1 - 99	1 265	14,9	50 603	0,1
100 - 999	5 948	69,8	1 744 446	2,9
1 000 - 9 999	1 179	13,8	2 293 528	3,8
10 000 - 99 999	82	1,0	2 394 623	4,0
100 000 - 999 999	35	0,4	11 920 890	19,7
yli 1 000 000	12	0,1	41 994 220	69,5
	8 521	100 %	60 398 310	100 %

Yhtiön johdon omistus 31.12.1998

Omistusosuus osakkeista	4,2 %
Omistusosuus optiotodistuksista	100 %
Osuus osakkeiden äänistä	1,3 %
Ääniosuus, jonka johto voi saada optiotodistusten nojalla	0,2 %

Ympäristöystävällinen juomien toimittaja. *Vuonna 1998 Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry sitoutui kestävän kehityksen periaatteeseen, jonka periaatteita Hartwall alan suurimpana yrityksenä oli aktiivisesti mukana kehittämässä. Periaatteet löytyvät liiton julkaisemasta Puhtaan janon puolesta -esitteestä.*

Suomi on kierrätyksen kärkimaita

Pullojen kierrätysjärjestelmä on ollut Suomessa käytössä jo vuosisadan alusta.

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuus tarjoaa kuluttajille kattavan ja toimivan pullojen palautusjärjestelmän. Suomen yli 20 000 palautuspistettä sekä pantillinen palautusjärjestelmä tekevät palauttamisen kuluttajalle vaivattomaksi ja pal-kitseväksi. Järjestelmässä kiertää noin 200 miljoonaa pulloa.

Hartwallin pakkausvalikoima perustuu 90 prosenttisesti uudelleentäytettäviin pakkauksiin. Palautettava lasipullo kiertää yli 30 kertaa ja palautettava muovipullo noin 15 kertaa. Pullojen palautusaste on 98 %. Suurempien olutastioiden palautusprosentti on 100.

Käytöstä poistetut lasipullot toimitetaan lasivillan ja lasin uusioraaka-aineeksi. Myös käytöstä poistetut muovipullot ja -korit sekä kuluttajilta palautuneet muovikorit toimitetaan uusiokäyttöön, jossa niistä valmistetaan monenlaisia uusiomuovituotteita tai ne hävitetään polttamalla.

Tölkkiä pantillinen palautusjärjestelmä käynnistyi keväällä 1996. Vuonna 1998 palautusprosentti oli 98 %. Kauppa palauttaa tölkit uusiokäytettäväksi.

Juomien kuljetusten ympäristövaikutukset liittyvät polttoaineen kulutukseen ja päästöihin ilmaan. Siirtyminen lasia kevyempiin muovipakkauksiin vähentää päästöjä.

Lähiajan tavoitteet

Vuoden 1998 lopussa Hartwallissa käynnistyi ympäristöprojekti, jonka tavoitteena on ISO 14001-standardin mukaisen ympäristöjärjestelmän rakentaminen. Hartwallin ympäristöpolitiikka koostuu panimo- ja virvoitusjuomateollisuuden ympäristöpolitiikasta ja yhtiön arvoista, jotka sisältävät ympäristövastuun. Yhtiön tavoitteena on, että ympäristötoimenpiteet ovat luonnollinen osa jokapäiväistä toimintaa eri organisaatiotasoilla.

Paikkakuntakohtainen ympäristöjärjestelmä sisältää ohjeistukset ja ne sulautetaan laatujärjestelmän kautta osaksi

toimintaa. Ympäristöpolitiikka ja merkittävät ympäristönäkökohdat huomioidaan yhtiön prosessikuvauksissa ja ohjeistuksissa myös niissä toiminnoissa, joissa ei ole laatujärjestelmää. Tuotantopaikkakuntakohtaisten ympäristöohjeistusten tekemisestä vastaavat paikkakunnittain nimetyt ympäristövastaavat. Työ koordinoidaan työryhmässä, jonka tehtävänä on ehdottaa yritystä ja ympäristöä koskevat päämäärät ja tavoitteet.

Tornion panimon osalta tavoitteena on, että järjestelmä on ohjeistettu vuoden 1999 loppuun mennessä ja sertifiointiin voidaan ryhtyä vuoden 2000 alusta. Ohjeistuksen valmistuessa yhtiölle tulee valmius ympäristöselonteon julkistamiseen toimintapaikkakunnittain. Kun kaikki paikkakunnat ja toiminnot ovat järjestelmässä mukana, myös yritystason ympäristöraportti on julkistettavissa.

50 vuotta appelsiinivirvoitusjuomien ykkönen. *Tänä vuonna 50 vuotta täyttävä aito, oikea Hartwall Jaffa on Suomen toiseksi suosituin virvoitusjuoma. Hartwall Jaffan suosion salaisuus piilee sen jäljittelemättömässä maussa – nautinto, jonka sukupolvi toisensa perään on havainnut.*

Huhtikuussa 1949 kauppaan tuli aivan uudentyyppinen virvoitusjuoma, jossa maistui silloisessa Suomessa harvinainen etelän hedelmä appelsiini ja joka oli makeutettu aidolla sokerilla tavanomaisen sakariinin sijaan. Juomasta syntyvä mielikuva oli sakea, makea ja aidon hedelmän makuinen.

Keltainen nuoruus

Alkuperäisen keltaisen Hartwall Jaffan välitön suosio johti tuoteperheen laajenemiseen uusilla mauilla. Vuosien varrella tuoteperhe kasvoi tai pieneni, aina kuluttajan makutottumuksia seuraten ja uusia maailmalla suosittuja makuvaihtoehtoja suomalaisille tarjoten.

Kuluneen puolivuosisadan aikana yhä uudet sukupolvet ovat löytäneet suosikkijuomansa Hartwall Jaffasta. Tänä tuoteperheeseen kuuluvat keltaisen Hartwall Jaffan lisäksi keltainen Jaffa Light ja Jaffa Ananas Light sekä punainen Jaffa Italia, Jaffa Grape sekä sitruunanmakuinen Jaffa Palma. Näistä ylivoimaisesti suosituin on edelleen alkuperäinen, keltainen Hartwall Jaffa.

Hartwall Jaffa on syntymästään lähtien ollut appelsiinivirvoitusjuomien lyömätön ykkönen. Vielä tänäänkin, kansainvälisten virvoitusjuomatottumusten aikakaudella, Hartwall Jaffa -tuote-

perheeseen kuuluvia virvoitusjuomia valmistetaan ja myydään yhteensä 35 miljoonaa litraa. Suosituin myyntikoko on 1,5 litraa.

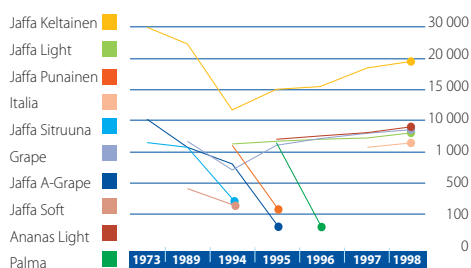
Aito, oikea Hartwallin Jaffa

Hartwall Jaffa -tuoteperhe on tällä hetkellä kotimaan virvoitusjuomamarkkinoiden kiistaton kakkonen tarjoten kuluttajille varsinaisen vaihtoehtoon kolajuomille. Tuote on virvoitusjuomien kruununjalokivi, jonka maussa yhdistyvät kuluttajaa puhuttelevat raikas hedelmä ja korkea laatu. Juoman suosion salaisuus piilee paitsi aidossa maussa, myös kohdallaan olevissa tuoteargumenteissa sekä aktiivisessa ja uudistuvassa markkinoinnissa. Kuluttajalähtöinen tuotekehitys sekä innovatiivinen pakkauskehitys on ollut omiaan tuomaan lisäarvoa koko Hartwall Jaffa -tuoteperheelle.

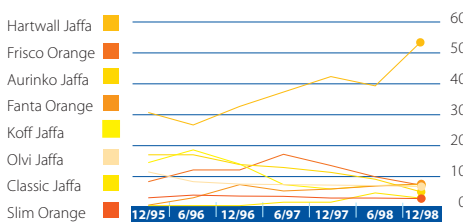
Hartwall Jaffan ensisijainen kohderyhmä ovat nuoret. Tuotteen omin osa löytyy sen aikaansa seuraavista, vapaa-aikaan ja yhdessä harrastamiseen liittyvistä rennoista miellelyhtymistä. Eikä sen mainonnassa ole unohdettu huumoriakaan.

Hartwall-virvoitusjuomasarjan myynti makutyypeittäin 100 l

Osuus keltaisten appelsiinijuomien arvosta

Hallitus

Gustav von Hertzen, 68
vuorineuvos
hallituksen puheenjohtaja 1982 lähtien

Erik Hartwall, 57
toimitusjohtaja, Hartwall-Yhtiöt Oy
hallituksen varapuheenjohtaja 1989 lähtien

Paul Bergqvist, 53
konsernijohtaja, Pripps Ringnes Ab
hallituksen jäsen 1993 lähtien

L.J. Jouhki, 55
hallituksen puheenjohtaja, Thominvest Oy
hallituksen jäsen 1997 lähtien

Henrik Therman, 61
DI
hallituksen jäsen 1997 lähtien

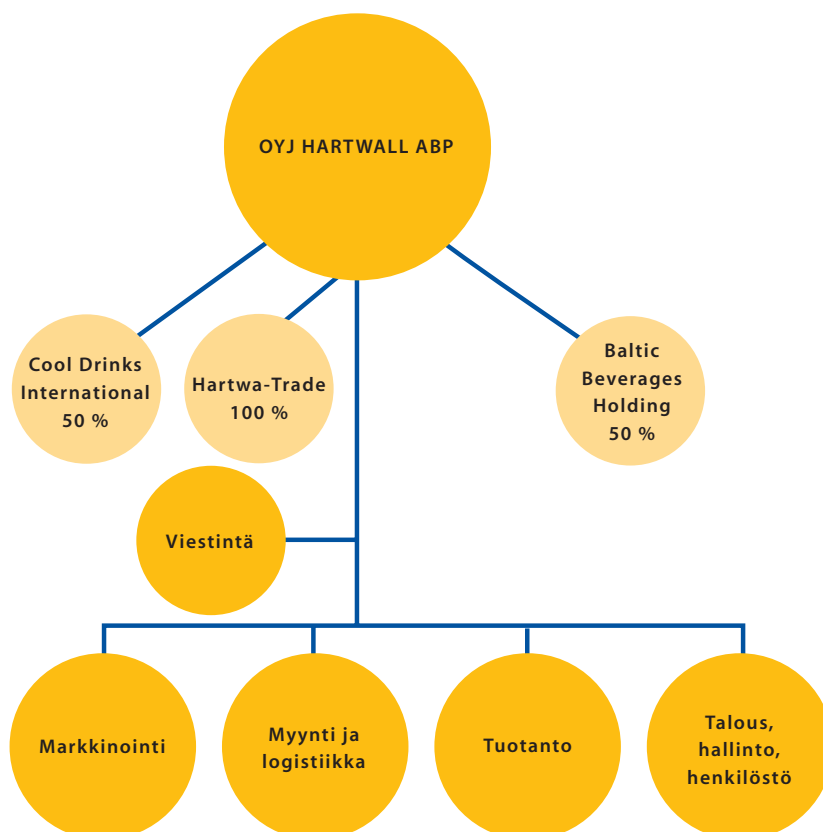
Pertti Hernesniemi, 42
pääluottamusmies,
Hartwallin työntekijäedustaja
hallituksen jäsen 1995 lähtien

Erkki Kilpinen, 50
Hartwallin toimihenkilöedustaja
hallituksen jäsen 1995 lähtien

Hallitus vasemmalta Pertti Hernesniemi, Erkki Kilpinen, Henrik Therman, Erik Hartwall, Jussi Länsiö (tj., ei hall.jäs.), Gustav von Hertzen, L.J. Jouhki ja Paul Bergqvist.

Tilintarkastajat
Sixten Nyman, KHT
KPMG Wideri Oy Ab

Oyj Hartwall Abp:n johto

Jussi Länsiö, 47

toimitusjohtaja

yhtiön palveluksessa vuodesta 1994

Ralf Hollmén, 50

myynti- ja logistiikkajohtaja,

varatoimitusjohtaja

yhtiön palveluksessa vuodesta 1985

Markku Sirén, 51

talousjohtaja

yhtiön palveluksessa vuodesta 1994

Rolf Therman, 55

tekninen johtaja

yhtiön palveluksessa vuodesta 1992

Esa Rautalinko, 36

markkinointijohtaja

yhtiön palveluksessa vuodesta 1996

Kuvassa vasemmalta Ralf Hollmén, Rolf Therman, Esa Rautalinko, Jussi Länsiö ja Markku Sirén.

Emo-, osakkuus- ja tytäryhtiöiden johto

Hartwall-Yhtiöt Oy on vuonna 1988 perustettu holdingyhtiö ja Oyj Hartwall Abp:n emoyhtiö. Hartwall-Yhtiöt Oy:n omistajat ovat kaikki Victor Hartwallin, Oyj Hartwall Abp:n perustajan jälkeläisiä.

Toimitusjohtaja: **Erik Hartwall, 57**

Baltic Beverages Holding AB (BBH) on vuonna 1991 perustettu osakkuusyhtiö. Yhtiön omistavat Hartwall ja ruotsalais-norjalainen Pripps Ringnes AB puoliksi. BBH harjoittaa panimotoimintaa Baltian maissa, Venäjällä ja Ukrainassa.

Toimitusjohtaja: **Christian Ramm-Schmidt, 52**

Hartwa-Trade Oy Ab on Hartwallin omistama alkoholijuomien maahantuoja ja jakelija Suomessa.

Toimitusjohtaja: **Markku Tolonen, 55**

Cool Drinks International Oy on Hartwallin ja Primalco Oy:n puoliksi omistama yhtiö, joka valmistaa, markkinoi ja myy matala-alkoholisia juomasekoituksia, kuten long drink -juomia. Yhtiön toimitusjohtaja on **Jussi Länsiö** oman toimen ohella.

Kuvassa vasemmalta Erik Hartwall, Markku Tolonen ja Christian Ramm-Schmidt.

Oyj Hartwall Abp

	<i>Käyntiosoite Puhelin</i>	<i>Postiosoite Telekopio</i>
Pääkonttori		
	Ristipellontie 4 (09) 54021	PL 31, 00391 Helsinki (09) 540 2453 (09) 540 2528 (viestintä)
Tehtaat		
Helsinki	Ristipellontie 4 (09) 54021	PL 31, 00391 Helsinki (09) 540 2453
Karjajoki	Marttusentie 8 (06) 268 0088	64350 Karjajoki (06) 268 0078
Lahti	Kolkankatu 17 (03) 86211	PL 44, 15101 Lahti (03) 752 1552
Tornio	Lapinkullankatu 1 (016) 43366	PL 33, 95401 Tornio (016) 433 601
Myynti		
Valtakunnallinen tilauskeskus	9800 - 52332	(09) 540 2512
Vähittäiskauppa	Ristipellontie 4 (09) 54021	PL 31, 00391 Helsinki (09) 540 2271
Ravintolakanava	Ristipellontie 4 (09) 54021	PL 31, 00391 Helsinki (09) 540 2271
Palvelukanava	Ristipellontie 4 (09) 54021	PL 31, 00391 Helsinki (09) 540 2271
Hartwa-Trade Oy Ab		
	Konalantie 47 C (09) 54021	PL 23, 00391 Helsinki (09) 540 2526

HARTWALL
online
www.hartwall.fi

Baltic Beverages Holding AB

	<i>Osoite</i>	<i>Puhelin Telekopio</i>
Konsernijohto		
Suomi:	Ristipellontie 4 PL 31, 00391 Helsinki	(09) 54021 (09) 540 2514
Ruotsi:	Masungsvägen 28 Box 20182 S-16102 Bromma	+46 (8) 799 8400 +46 (8) 291 303
Saku Brewery	EE - 3400 Saku, Harju, Estonia	+372 6 508 400 +372 6 508 401
Aldaris Brewery	44 Twaika Str. LV - 1005 Riga, Latvia	+371 7023 200 +371 7023 224
Kalnapilis Brewery	Taikos al. 1 LT - 5319 Panevezys, Lithuania	+370 54 61645 +370 54 64667
Utenos Alus Brewery	Pramones str. 12 LT - 4910 Utena, Lithuania	+370 39 69023 +370 39 69047
Baltika Brewery	6 Proezd, 9 kvartal Promzona, "Parnas-4" 194292, St. Petersburg, Russia	+7 812 3299 100 +7 812 3299 148
Yarpivo Brewery	63, Pazharskogo Ulitsa 150030 Yaroslavl, Russia	+7 0852 442 508 +7 0852 441 568
Taopin Brewery	85, Shossejnaya Str. Tula, 300036 Russia	+7 0872 397 577 +7 0872 397 384
Slavutich Brewery	Zapozhnik Str. 330076 Zaporozhy, Ukraine	+380 612 412 042 +380 612 425 744
Donpivo Brewery	146 Dovator Str. Rostov- Na-Don, 344000 Russia	+7 8632 22 27 90 +7 8632 22 76 44
Kolos Brewery	18 Kleparivska Rd. Lvov, 290007 Ukraine	+380 322 336 246 +380 322 333 461
A.O. Chelyabinsk pivo	Ryleeva st. 16 454087 Chelyabinsk, Russia	+7 3512 62 51 00 +7 3512 62 51 12

HARTWALL

